ROZSUDOK SÚDU PRVÉHO STUPŇA (druhá komora)

z 12. decembra 2007 *

V spojených veciach T-101/05 a T-111/05,

**BASF AG,** so sídlom v Ludwigshafene (Nemecko), v zastúpení: N. Levy, barrister, J. Temple-Lang, solicitor, a C. Feddersen, advokát,

žalobca vo veci T-101/05,

**UCB SA,** so sídlom v Bruseli (Belgicko), v zastúpení: J. Bourgeois, J.-F. Bellis a M. Favart, advokáti,

žalobca vo veci T-111/05,

proti

**Komisii Európskych spoločenstiev,** v zastúpení: vo veci T-101/05 A. Whelan a F. Amato, vo veci T-111/05 pôvodne O. Beynet a M. Amato, neskôr X. Lewis a M. Amato, splnomocnení zástupcovia,

žalovanej,

* Jazyky konania: angličtina a francúzština.

ktorých predmetom je návrh na zrušenie alebo zníženie pokút uložených žalobcom rozhodnutím Komisie 2005/566/ES z 9. decembra 2004, ktorým sa upravuje konanie podľa článku 81 Zmluvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/E-2/37.533 — cholínchlorid) (súhrnné rozhodnutie Ú. v. EÚ L 190, 2005, s. 22),

SÚD PRVÉHO STUPŇA
EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV (druhá komora),

v zložení: sudcovia A.W. H. Meij, vykonávajúci funkciu predsedu komory, N. J. Forwood a S. Papasavvas,

tajomník: C. Kantza, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 13. februára 2007,

vyhlásil tento

**Rozsudok**

## Okolnosti predchádzajúce sporu a napadnuté rozhodnutie

1 V rozhodnutí z 9. decembra 2004, ktorým sa upravuje konanie podľa článku 81 Zmluvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/E-2/37.533 — cholínchlorid) (súhrnné rozhodnutie Ú. v. EÚ L 190, 2005, s. 22, ďalej len „Rozhodnutie"), Komisia konštatovala, že viacero podnikov porušilo článok 81 ods. 1 ES a článok 53 Dohody

o Európskom hospodárskom priestore (EHP) tým, že sa podieľalo na skupine dohôd a zosúladených postupov týkajúcich sa určenia cien, rozdelenia trhov a zosúladených činností proti konkurentom v oblasti cholínchloridu v rámci EHP (článok 1 Rozhodnutia).

2 V súvislosti s dotknutým výrobkom Komisia upresňuje, že cholínchlorid patrí do skupiny vo vode rozpustných vitamínov B-komplex (vitamín B 4). Používa sa predovšetkým v oblasti krmív pre zvieratá (hydinu a ošípané) ako potravinárska prídavná látka. Predáva sa buď ako 70 % vodný roztok, alebo primiešaný do dehydrovaných obilnín, alebo v 50 až 60 % siliciach. Časť cholínchloridu, ktorá sa nepoužije ako potravinárska prídavná látka do krmív pre zvieratá, sa rafinuje na účely získania výrobku väčšej čistoty (farmaceutickej kvality). Okrem výrobcov na trhu s cholínchloridom pôsobia jednak spracovatelia, ktorí nakupujú výrobok od výrobcov v tekutej forme a spracúvajú ho na cholínchlorid obsiahnutý v inej látke, a to buď na účet výrobcu, alebo na svoj vlastný účet, a jednak distribútori.

3 Z odôvodnenia č. 3 Rozhodnutia vyplýva, že Komisia začala vyšetrovanie v oblasti cholínchloridu na svetovej úrovni po tom, ako v apríli 1999 prijala žiadosť o uplatnenie opatrení zhovievavosti od amerického výrobcu Bioproducts. Vyšetrovanie sa týkalo obdobia od roku 1992 do konca roku 1998. V odôvodnení č. 45 Rozhodnutia Komisia uvádza, že kanadský výrobca Chinook ju už vo veci predmetného kartelu oslovil 25. novembra a 3. a 16. decembra 1998, vyšetrovanie však v uvedenom období nezačala.

4 Čo sa týka EHP, k uskutočneniu predmetného kartelu došlo v zmysle odôvodnenia č. 64 Rozhodnutia na dvoch rôznych, ale úzko spojených úrovniach: na svetovej úrovni a na európskej úrovni. Na svetovej úrovni sa výrobcovia Bioproducts (Spojené štáty), Chinook (Kanada), Chinook Group Limited (Kanada), DuCoa (Spojené

štáty), päť spoločností skupiny Akzo Nobel (Holandsko) a žalobcovia priamo alebo nepriamo podieľali na protisúťažných činnostiach v období od júna 1992 do apríla 1994. Cieľom týchto činností bolo v podstate zvýšiť ceny vo svetovom meradle, najmä v EHP, a kontrolovať spracovateľov, najmä v EHP, v snahe zaručiť, aby títo spracovatelia neohrozili dohodnuté zvýšenia cien, a tiež rozdeliť svetové trhy jednak stiahnutím sa severoamerických výrobcov z európskeho trhu a jednak stiahnutím sa európskych výrobcov zo severoamerického trhu. Komisia zistila uskutočnenie deviatich stretnutí kartelu vo svetovom meradle v období od júna 1992 (v Mexiku, Mexiko) do apríla 1994 (v Johor Baharu, Malajzia). Najdôležitejším stretnutím je stretnutie, ktoré sa konalo v Ludwigshafene (Nemecko) v novembri 1992.

5 Výlučne európski výrobcovia (BASF AG, UCB SA a päť spoločností skupiny Akzo Nobel) sa zúčastnili na stretnutiach, na ktorých došlo k vytvoreniu kartelu na európskej úrovni, ktorý trval od marca 1994 do októbra 1998. Komisia zistila pätnásť stretnutí, ktoré sa ho týkali, a to od marca 1994 (v Schotene, Belgicko) do októbra 1998 (v Bruseli, Belgicko, alebo v Aachene, Nemecko). Podľa odôvodnenia č. 65 Rozhodnutia tieto stretnutia dopomáhali k plneniu dohody uzavretej na svetovej úrovni. Ich cieľom bolo pravidelné zvyšovanie cien v celom EHP spojené s rozdelením trhov a prideleným jednotlivých zákazníkov, ako aj s kontrolou spracovateľov v Európe v snahe zachovať vysokú úroveň cien.

6 Podľa posúdení Komisie všetky svetové a európske dohody boli, čo sa týka EHP, súčasťou globálneho projektu, ktorý stanovoval okruhy činností členov kartelu a obmedzoval ich jednotlivé obchodné správanie na účely dosiahnutia jediného hospodárskeho protisúťažného cieľa, ktorým bolo narúšať bežné podmienky hospodárskej súťaže v EHP. Preto je podľa Komisie potrebné považovať dohody uzavreté na svetovej a európskej úrovni za jediné komplexné a nepretržité porušenie týkajúce sa EHP, na ktorom sa severoamerickí výrobcovia podieľali určitý čas a európski výrobcovia počas celého dotknutého obdobia.

7 Čo sa týka označenia osôb, ktorým bolo Rozhodnutie určené, Komisia v jeho odôvodnení č. 166 upresnila, že päť spoločností skupiny Akzo Nobel (ďalej len spoločne „Akzo Nobel"), BASF, Bioproducts, Chinook, DuCoa a UCB, nesú zodpovednosť za porušenie. Naopak, španielskej spoločnosti Ertisa majúcej 50 % podiel na španielskom trhu Rozhodnutie určené nebolo, pretože Komisia sa v jeho odôvodnení č. 178 domnievala, že dôkazy boli celkove nedostačujúce na to, aby bolo možné voči nej vyvodiť zodpovednosť za uvedené skutočnosti.

8 V článku 3 Rozhodnutia Komisia nariadila podnikom, ktorým bolo rozhodnutie určené, aby okamžite ukončili porušenie uvedené v článku 1 Rozhodnutia, pokiaľ už tak neurobili, a aby sa zdržali akýchkoľvek činností a konštatovaných porušujúcich správaní, ako aj akýchkoľvek opatrení, ktoré by mali rovnaký alebo podobný cieľ alebo účinok.

9 Čo sa týka uloženia pokút, Komisia sa domnievala, že severoamerickí výrobcovia (Bioproducts, Chinook a DuCoa) ukončili svoju účasť na porušení najneskôr 20. apríla 1994 po stretnutí v Johor Baharu (pozri bod 4 vyššie). Podľa odôvodnenia č. 165 Rozhodnutia Komisia nedisponovala dôkazmi, ktoré by naznačovali, že by došlo k ďalším stretnutiam alebo kontaktom, na ktorých by sa severoamerickí výrobcovia zúčastnili a prostredníctvom ktorých by určovali ceny v EHP alebo by potvrdili svoj pôvodný záväzok nevyvážať do Európy. Vzhľadom na skutočnosť, že prvý úkon Komisie týkajúci sa tohto porušenia je datovaný z 26. mája 1999, teda viac ako päť rokov po ukončení účasti severoamerických výrobcov na porušení, Komisia týmto výrobcom neuložila žiadnu pokutu, a to v súlade s článkom 1 nariadenia Rady (EHS) č. 2988/74 z 26. novembra 1974 o premlčacej lehote v stíhaní a pri výkone rozhodnutia v oblasti právnej úpravy dopravy a hospodárskej súťaže Európskeho hospodárskeho spoločenstva (Ú. v. ES L 319, s. 1; Mim. vyd. 07/001, s. 61) a článkom 25 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 [ES] a 82 [ES] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205).

10 Na druhej strane, keďže účasť európskych výrobcov trvala do 30. septembra 1998, Komisia im uložila pokuty v celkovej výške 66,34 milióna eur.

11 Komisia stanovila výšku pokút podľa svojich usmernení k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESUO (Ú. v. ES C 9, 1998, s. 3; Mim. vyd. 08/001, s. 171, ďalej len „usmernenia“), ako aj podľa oznámenia o neuložení alebo znížení pokút v prípadoch kartelov [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES C 207, 1996, s. 4, ďalej len „oznámenie o spolupráci z roku 1996“).

12 V odôvodnení č. 187 Rozhodnutia Komisia vymedzila všeobecné kritériá, na základe ktorých stanovila výšku pokút. Vyjadrila svoj úmysel zohľadniť všetky okolnosti prejednávanej veci, najmä závažnosť a dĺžku trvania porušenia, snahu urobiť pokutu dostatočne odstrašujúcou, samostatne posúdiť úlohy jednotlivých podnikov podieľajúcich sa na porušení, zohľadniť najmä prípadné priťažujúce alebo poľahčujúce okolnosti a prípadne uplatniť oznámenie o spolupráci.

13 Čo sa týka závažnosti porušenia, Komisia zohľadnila jeho povahu (určenie cien, rozdelenie trhov, rozdelenie zákazníkov, zosúladené konanie proti konkurentom), konkrétny dopad porušenia na trh z dôvodu jeho uskutočnenia, ako aj veľkosť dotknutého geografického trhu (celý EHP), aby dospela k záveru, že podniky, ktorým bolo Rozhodnutie určené, sa dopustili veľmi závažného porušenia článku 81 ods. 1 ES a článku 53 ods. 1 Dohody EHP (odôvodnenia č. 190 až 198 Rozhodnutia). Tento stupeň závažnosti podľa usmernení odôvodňuje stanovenie pokuty prevyšujúcej 20 miliónov eur. Komisia však v odôvodnení č. 199 Rozhodnutia uviedla, že zohľadní

pomerne nízku hodnotu trhu s cholínchloridom v EHP (52,6 milióna eur v roku 1997, poslednom celom roku porušenia).

14 Na účely stanovenia východiskovej sumy pokuty Komisia uviedla, že zo zúčastnenými spoločnosťami bude zaobchádzať rozdielne v snahe zohľadniť rozdiely v ich skutočnej hospodárskej schopnosti vážne poškodzovať hospodársku súťaž. Vzhľadom na skutočnosť, že porušenie začalo na svetovej úrovni za účasti severoamerických spoločností, ktoré predovšetkým súhlasili so svojím stiahnutím sa z európskeho trhu, sa Komisia domnievala, že na určenie dôležitosti jednotlivých spoločností podieľajúcich sa na porušení je potrebné oprieť sa o ich podiely na svetovom trhu (odôvodnenia č. 200 a 201 Rozhodnutia).

15 Preto na základe svetových trhových podielov, ktoré mali v roku 1997, Komisia zaradila Chinook do prvej kategórie s trhovým podielom 19,3 %, DuCoa do druhej kategórie s trhovým podielom 16,3 %, UCB, Bioproducts a Akzo Nobel do tretej kategórie s jednotlivými trhovými podielmi 13,4 %, 12,2 % a 12 % a BASF do štvrtej kategórie s trhovým podielom 9,1 %. V nadväznosti na toto zaradenie bola východisková suma pokuty stanovená na 12,9 milióna eur pre UCB a na 9,4 milióna eur pre BASF. Tieto východiskové sumy sa vypočítali na základe východiskovej sumy pre prvú kategóriu vo výške 20 miliónov eur (odôvodnenia č. 201 a 202 Rozhodnutia).

16 S cieľom zaručiť dostatočný odstrašujúci účinok Komisia vychádzajúc z obratu žalobcov v roku 2003 (3 miliardy eur v prípade UCB a 33,4 miliárd eur v prípade BASF) vynásobila východiskovú sumu pokuty BASF faktorom 2 (odôvodnenie č. 203 Rozhodnutia).

17 Nakoniec Komisia zvýšila každému zo žalobcov východiskovú sumu, tak ako bola stanovená po uplatnení odstrašujúcich faktorov, o 10 % za každý celý rok porušenia a o 5 % za každé ďalšie obdobie šesť alebo viac mesiacov, ale menej ako jeden rok. Keďže porušenie trvalo najmenej päť rokov a jedenásť mesiacov (od 13. októbra 1992 do 30. septembra 1998), Komisia zvýšila východiskové sumy o 55 %. V dôsledku toho bola základná čiastka uloženej pokuty stanovená na 29,14 milióna eur v prípade BASF a na 20 miliónov eur v prípade UCB (odôvodnenia č. 206 a 207 Rozhodnutia).

18 Voči BASF bola zohľadnená priťažujúca okolnosť z dôvodu opakovania porušenia, pretože už dvakrát boli proti nemu vydané rozhodnutia týkajúce sa protisúťažných správaní rovnakého druhu. Ide o rozhodnutie Komisie 69/243/EHS z 24. júla 1969 o konaní podľa článku [81 ES] (IV/26.267 — Farbivá) (Ú. v. ES L 195, s. 11) a rozhodnutie Komisie 94/599/ES z 27. júla 1994 o konaní o uplatnení článku [81 ES] (IV/31.865 — PVC) (Ú. v. ES L 239, s. 14). Dôsledkom tejto okolnosti je zvýšenie základnej čiastky pokuty uloženej BASF o 50 %, čím dochádza k jej zvýšeniu na 43,71 milióna eur (odôvodnenia č. 208 a 219 Rozhodnutia).

19 Po zamietnutí radu argumentov predložených žalobcami na účely preukázania poľahčujúcich okolností založených na predčasnom skončení porušenia, na neuplatňovaní dohôd, na dlhom trvaní vyšetrovania, na krízovej situácii v odvetví a disciplinárnych opatreniach prijatých voči zamestnancom podieľajúcim sa na porušení v snahe uskutočniť program zosúladenia s pravidlami hospodárskej súťaže, Komisia znížila pokutu uloženú UCB z dôvodu spolupráce presahujúcej rámec oznámenia o spolupráci z roku 1996. Presnejšie, práve UCB 26. júla 1999 informoval Komisiu o existencii porušenia na európskej úrovni, keď jej oznámil, že od marca 1994 do októbra 1998 sa konalo deväť stretnutí, kým Komisia disponovala len informáciami týkajúcimi sa kartelu na svetovej úrovni. Táto skutočnosť viedla k zníženiu základnej čiastky pokuty o 25,8 %, čo viedlo k jej zníženiu na 14,84 milióna eur (odôvodnenia č. 218 a 219 Rozhodnutia).

20 Čo sa týka uplatnenia oznámenia o spolupráci z roku 1996, Komisia v odôvodnení č. 220 Rozhodnutia upresňuje, že všetci žalobcovia s ňou počas rôznych častí konania spolupracovali.

21 V odpovedi na žiadosť o informácie z 26. mája 1999 BASF (prvý z troch európskych výrobcov, ktorý bol ochotný dobrovoľne predložiť dôkazy) poskytol 15. júna 1999 správu, ktorej časť G sa týkala cholínchloridu. Keďže sa však položené otázky tohto výrobku netýkali, Komisia sa v odôvodnení č. 221 Rozhodnutia domnievala, že časť G uvedenej správy je potrebné kvalifikovať za dobrovoľné oznámenie dôkazov v zmysle časti D oznámenia o spolupráci z roku 1996. To isté platí aj pre dokumenty predložené BASF 23. júna 1999, ktoré obsahovali skutočnosti týkajúce sa stretnutia v Ludwigshafene (odôvodnenie č. 221 Rozhodnutia).

22 Pokiaľ ide o posúdenie hodnoty týchto dokumentov, Komisia zdôrazňuje, že dôkazy, ktoré už predložili Chinook a Bioproducts boli samy osebe zjavne dostatočné na to, aby sa stali rozhodujúcim dôkazom v zmysle časti B oznámenia o spolupráci z roku 1996. Práve dôkazy poskytnuté Bioproducts 7. mája 1999 totiž viedli Komisiu k tomu, aby 22. júna 1999 zaslala žiadosť o informácie týkajúcu sa konkrétne cholínchloridu. Časť G správy BASF by sa však napriek svojej obmedzenej hodnote vzhľadom na už získané informácie mohla považovať za potvrdenie porušenia na svetovej úrovni v zmysle časti D oznámenia o spolupráci z roku 1996. Vo vzťahu k európskym dohodám Komisia zdôrazňuje, že BASF sa obmedzil na vyhlásenie, že napriek snahám európskych výrobcov nedošlo k uzavretiu či uplatneniu žiadnej skutočnej dohody. Čo sa týka oznámenia BASF zo 16. júla 1999, toto oznámenie neobsahovalo skutočnosti, ktoré by prispeli k potvrdeniu porušenia, a v každom prípade bolo len odpoveďou na žiadosť o informácie z 22. júna 1999. K ostatnému Komisia uvádza, že sa ukázalo, že oznámenie BASF zo 4. novembra 2002 zaslané v odpovedi na žiadosť o informácie z 30. augusta 2002 má len veľmi obmedzenú hodnotu vo vzťahu k uvedeným dvom stretnutiam. BASF navyše po tom, ako sa mu doručilo oznámenie

o výhradách, informoval Komisiu, že nenamieta proti vecnej správnosti skutkových zistení. Na základe týchto skutočností znížila Komisia BASF výšku pokuty, ktorá by sa mu inak uložila, o 20 % (odôvodnenia č. 221 až 226 Rozhodnutia).

23 Čo sa týka UCB, Komisia uznala, že informácie poskytnuté 26. júla 1999 (pozri bod 19 vyššie) predstavujú významný vecný prínos pre preukázanie porušenia na európskej úrovni, aj keď sa nepredložil žiadny dokument datovaný z obdobia 1995 až 1998. Na druhej strane však Komisia za podobne dôležité nepovažovala doplňujúce oznámenie z 21. septembra 1999. Navyše namietanie proti účasti na karteli na svetovej úrovni viedlo Komisiu k odmietnutiu zníženia pokuty z dôvodu nenamietania voči vecnej správnosti skutkových zistení. Z týchto dôvodov Komisia znížila UCB na základe časti D oznámenia o spolupráci z roku 1996 výšku pokuty, ktorá by mu inak bola uložená, o 30 % (odôvodnenia č. 227 až 231 Rozhodnutia).

24 Na základe tohto konania boli pokuty uložené žalobcom stanovené takto:

— 34,97 milióna eur pre BASF,

— 10,38 milióna eur pre UCB.

**Konanie a návrhy účastníkov konania**

25 Žalobcovia návrhmi doručenými do kancelárie Súdu prvého stupňa 25. februára (vec T-111/05, UCB/Komisia) a 1. marca 2005 (vec T-101/05, BASF/Komisia) podali žaloby, na základe ktorých sa začalo toto konanie.

26 Návrhom doručeným do kancelárie Súdu prvého stupňa 2. marca 2005 (zapísaný do registra pod číslom T-112/05) Akzo Nobel, ktorému je tiež Rozhodnutie určené, podal žalobu proti tomuto Rozhodnutiu.

27 Listom z 25. júla 2006 zaslaným ako odpoveď na písomnú otázku BASF informoval Súd prvého stupňa o späťvzatí prvého a siedmeho žalobného dôvodu.

28 Uznesením zo 7. septembra 2006 predseda druhej komory Súdu prvého stupňa po vypočutí účastníkov konania rozhodol o spojení vecí T-101/05, T-111/05, ako aj veci T-112/05 na účely ústnej časti konania a vyhlásenia rozsudku v súlade s článkom 50 Rokovacieho poriadku Súdu prvého stupňa.

29 Na základe správy sudcu spravodajcu Súd prvého stupňa rozhodol o otvorení ústnej časti konania a v rámci opatrení na zabezpečenie priebehu konania položil písomne účastníkom konania jednu otázku.

30 Po vypočutí účastníkov konania na pojednávaní v súvislosti s týmto bodom Súd prvého stupňa rozhodol o vylúčení veci T-112/05 z vecí T-101/05 a T-111/05 na účely vyhlásenia rozsudku podľa článku 50 rokovacieho poriadku.

31 Vo veci T-101/05 BASF navrhuje, aby Súd prvého stupňa:

— zrušil pokutu uloženú Rozhodnutím alebo podstatne znížil jej výšku,

— zaviazal Komisiu, aby znášala trovy konania a ostatné výdavky, ktoré mu vznikli v súvislosti s touto vecou,

— prijal akékoľvek opatrenie, ktoré považuje za primerané.

32 Vo veci T-111/05 UCB navrhuje, aby Súd prvého stupňa:

— zrušil Rozhodnutie alebo aspoň zrušil pokutu alebo podstatne znížil jej výšku,

— zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

33 Komisia navrhuje, aby Súd prvého stupňa:

— zamietol žaloby,

— zaviazal žalobcov na náhradu trov konania.

## Právny stav

1. *Úvodné pripomienky*

34 BASF uvádza päť žalobných dôvodov spochybňujúcich posúdenie Komisie týkajúce sa po prvé odstrašujúceho dosahu uloženej pokuty, po druhé jej zvýšenia z dôvodu opakovania porušenia, po tretie jeho spolupráce počas správneho konania, po štvrté celkového zníženia pokuty, ktoré sa mu malo poskytnúť bez ohľadu na oznámenie o spolupráci z roku 1996, a po piate kvalifikácie dohôd na svetovej a európskej úrovni za jediné a nepretržité porušenie.

35 UCB uvádza tri žalobné dôvody založené na nesprávnej kvalifikácii dohôd na svetovej a európskej úrovni za jediné a nepretržité porušenie, na nesprávnom uplatnení oznámenia o spolupráci z roku 1996 a subsidiárne na porušení tohto oznámenia, a to aj za predpokladu, že by dohody na svetovej a európskej úrovni boli Súdom prvého stupňa považované za jediné a nepretržité porušenie.

36 Najskôr je potrebné preskúmať prvé štyri žalobné dôvody BASF, potom posúdiť dôvodnosť tvrdení na podporu spoločného žalobného dôvodu týkajúceho sa jednotnej a nepretržitej povahy porušenia a nakoniec analyzovať druhý a tretí žalobný dôvod UCB.

2. *O prvom žalobnom dôvode BASF založenom na porušení nariadení č. 17 a č. 1/2003, ako aj usmernení z dôvodu zvýšenia sumy pokuty o 100 % na účely odstrašenia*

*Tvrdenia účastníkov konania*

37 BASF vo svojom návrhu predkladá tri výhrady proti zvýšeniu pokuty na účely odstrašenia. Po prvé, toto zvýšenie je v rozpore s nariadením Rady č. 17 zo 6. februára 1962 Prvým nariadením implementujúcim články [81 ES] a [82 ES] zmluvy (Ú. v. ES 1962, 13, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3) a s nariadením č. 1/2003, ako aj s legitímnym očakávaním vyplývajúcim z usmernení. Po druhé, Komisia neskúmala nevyhnutnosť zvýšenia pokuty z tohto dôvodu vzhľadom na správanie BASF. Po tretie, toto zvýšenie je nezlučiteľné s uplatnením oznámenia o spolupráci z roku 1996.

38 BASF sa na pojednávaní vzdal prvej a tretej výhrady tohto dôvodu. V rámci druhej výhrady uvádza, že Komisia je predtým, ako zvýši pokutu na účely odstrašenia, povinná posúdiť, či toto zvýšenie je vo vzťahu k dotknutému podniku nevyhnutné vzhľadom na pravdepodobnosť opakovania porušenia z jeho strany. Veľkosť spoločnosti nie je na účely tohto posúdenia relevantným faktorom. Naopak, iné skutočnosti by mohli naznačovať budúce správanie určitého podniku. Je menej potrebné odstrašovať veľký podnik, a to napríklad z dôvodu jeho vystavenia hromadným žalobám alebo z dôvodu prípadných dôsledkov majúcich vplyv na jeho hodnotu na burze. Potrebu odstrašenia nemožno posudzovať na základe celkovej veľkosti podniku, ale musí sa zakladať na jeho konkrétnom správaní. Komisia však uvedené zvýšenie odôvodnila výlučne odkazom na svetový obrat BASF.

39 Vzhľadom na to, že práve konečná suma pokuty umožňuje stanoviť, či by sankcia mohla odstrašiť podnik od spôsobenia budúcich porušení, BASF uvádza, že

nevyhnutnosť zvýšenia pokuty na účely odstrašenia by sa mala posudzovať na konci výpočtu pokuty a nie v strednej fáze tohto výpočtu. Navyše takéto zvýšenie pokuty by sa malo vysvetliť (v oznámení o výhradách a v rozhodnutí) odkazom na správanie každej spoločnosti. Komisia by navyše mala mať povinnosť zohľadniť pokuty, ktoré dotknutý podnik musel zaplatiť v tretích krajinách v okamihu prijatia rozhodnutia za podobné porušenie práva. BASF ďalej uvádza, že Komisia nesprávne zvýšila sumu pokuty na základe činností na iných úplne nezávislých trhoch. BASF zdôrazňuje, že žiadne dodatočné zvýšenie pokuty na účely odstrašenia sa v jeho prípade nevyžadovalo. V nadväznosti na Rozhodnutie Komisie 2003/2/ES z 21. novembra 2001 o konaní o uplatnení článku 81 ES a článku 53 Dohody EHP (vec COMP/E-1/37.512 — Vitamíny) (Ú. v. ES L 6, 2003, s. 1) totiž BASF prijal bezprecedentné kroky s cieľom dohliadnuť na to, aby sa už žiadne protiprávne správanie tohto druhu v budúcnosti neopakovalo, čo aj vysvetlil vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách. Jeho spolupráca v priebehu správneho konania, ako aj pokuty, ktoré musel zaplatiť v tretích krajinách v nadväznosti na vec Vitamíny, svedčia o neexistencii potreby odstrašenia. Rozhodnutie však neobsahovalo skutočnosti, ktorými by sa dala vyvrátiť argumentácia BASF.

40 Podľa BASF, hoci Komisia tvrdí, že odstrašenie je zložkou závažnosti porušenia a nie prvkom individuálneho správania každého podniku, nevysvetľuje, prečo sa niektorým podnikom zvyšujú pokuty na účely odstrašenia skôr ako iným. BASF ďalej uvádza, že vzhľadom na históriu a vzájomné prepojenie prejednávanej veci a veci Vitamíny, už citovanej v bode 39 vyššie, sa rozhodnutie 2003/2 nemalo považovať za relevantné pre výpočet pokuty BASF ani pre posúdenie otázky odstrašenia, pretože Komisia nevysvetlila, prečo neposudzovala všetky kartely týkajúce sa vitamínov v rámci jedného rozhodnutia.

41 BASF v odpovedi na tvrdenie Komisie, podľa ktorého prezumpcia neviny bráni posúdeniu budúceho porušujúceho správania, zdôrazňuje, že relevantné je to, či podnik, ktorý si je vedomý protiprávnosti svojho správania a prijme opatrenia proti jeho

opakovaniu, potrebuje ďalšie odstrašenie. Toto preskúmanie by totiž s prezumpciou neviny nijako nesúviselo.

42 Komisia namieta proti dôvodnosti tohto žalobného dôvodu.

*Posúdenie Súdom prvého stupňa*

43 Je namieste pripomenúť, že cieľom sankcií stanovených v článku 15 nariadenia č. 17 a článku 23 nariadenia č. 1/2003 je potláčať nedovolené správanie, rovnako ako zabrániť jeho opakovaniu. Odstrašenie je teda účelom pokuty (rozsudok Súdu prvého stupňa z 15. marca 2006, BASF/Komisia, T-15/02, Zb. s. II-497, ďalej len „rozsudok Vitamíny“, body 218 a 219).

44 Usmernenia pripomínajú tento účel vo svojom bode 1 A, podľa ktorého „je nevyhnutné stanoviť pokutu na úroveň, ktorá zabezpečí, aby mala pokuta dostatočne odstrašujúci účinok“.

45 Odstrašujúci dosah pokút okrem toho predstavuje jednu zo skutočností, v závislosti od ktorých sa musí stanoviť závažnosť porušení (rozsudok Súdneho dvora zo 17. júla 1997, Ferriere Nord/Komisia, C-219/95 P, Zb. s. I-4411, bod 33).

46 V prejednávanej veci je potrebné zdôrazniť, že na účely uplatnenia zvýšenia východiskovej sumy pokuty voči BASF Komisia neposudzovala pravdepodobnosť opakovania tohto porušenia zo strany BASF. Ako totiž vyplýva z odôvodnenia č. 203 Rozhodnutia (pozri bod 16 vyššie), Komisia výlučne zohľadnila veľkosť tohto podniku.

47 Je však potrebné zohľadniť, že neexistencia posúdenia pravdepodobnosti opakovania porušenia zo strany BASF nemá žiaden vplyv na zákonnosť tohto zvýšenia pokuty. Dlhodobo ustálená judikatúra totiž uznala relevantnosť veľkosti podniku ako skutočnosti, ktorú je potrebné zohľadniť v rámci stanovenia výšky pokuty. Túto skutočnosť možno použiť ako ukazovateľ vplyvu, ktorý mohol mať dotknutý podnik na trhu (pozri rozsudok Vitamíny, už citovaný v bode 43 vyššie, body 233 až 236 a tam citovanú judikatúru).

48 Čo sa týka štádia, v ktorom sa musí posudzovať nutnosť uplatnenia koeficientu na zabezpečenie odstrašujúceho účinku pokuty, stačí uviesť, že požiadavky na odstrašenie musia byť v pozadí celého postupu stanovenia výšky pokuty a nielen jedného štádia tohto stanovenia (rozsudok Vitamíny, už citovaný v bode 43 vyššie, bod 238).

49 V súvislosti s nevyhnutnosťou uplatniť takýto koeficient za okolností prejednávanej veci je dôležité zdôrazniť, že BASF v roku 2003 dosiahol celkový obrat 33,4 miliardy eur, čo svedčí o značnej veľkosti tohto podniku, ktorá zďaleka predstihuje UCB a Akzo Nobel.

50 Z predchádzajúceho vyplýva, že neporušila Komisia nariadenia č. 17 a č. 1/2003. Takisto sa neodklonila od usmernení, keď sa domnievala, že vzhľadom na veľkosť BASF bolo na účely odstrašenia nevyhnutné zdvojnásobiť východiskovú sumu pokuty z 9,4 na 18,8 milióna eur.

51 V súvislosti s opatreniami prijatými BASF v snahe predísť opakovaniu porušenia, ochotou spolupracovať, ktorú preukázal, a jeho odsúdeniami v tretích krajinách je potrebné overiť, v akej miere si tieto okolnosti vyžadovali zníženie pokuty zo strany Komisie v rámci posúdenia požiadaviek na odstrašenie BASF.

52 Pokiaľ ide o opatrenia prijaté BASF v snahe predísť opakovaniu porušenia, je potrebné konštatovať, že napriek dôležitosti opatrení na zosúladenie s právom hospodárskej súťaže nemá táto snaha žiaden vplyv na skutočnosť, že došlo k porušeniu. Preto prijatie programu na zosúladenie dotknutým podnikom nezaväzuje Komisiu na zníženie pokuty z dôvodu tejto skutočnosti (rozsudok Vitamíny, už citovaný v bode 43 vyššie, body 266 a 267). Za týchto podmienok sa musí zamietnuť aj tvrdenie, podľa ktorého po pokutách uložených rozhodnutím 2003/2 už nebolo nutné BASF odstrašovať vo vzťahu k jeho činnostiam týkajúcim sa cholínchloridu. Uloženie pokuty BASF za rôzne protisúťažné činnosti týkajúce sa iných vitamínových výrobkov totiž tiež nemá žiaden vplyv na skutočnosť, že došlo k porušeniu, a preto nezaväzuje Komisiu, aby z tohto dôvodu znížila pokutu.

53 Čo sa týka odsúdenia v tretích krajinách, je namieste zdôrazniť, že cieľ odstrašenia, ktorý je Komisia oprávnená sledovať počas stanovenia výšky pokuty, má zabezpečiť, aby podniky pri výkone svojich činností v rámci Spoločenstva alebo EHP dodržiavali súťažné pravidlá stanovené Zmluvou. Z toho vyplýva, že odstrašujúcu povahu pokuty uloženej z dôvodu porušenia súťažných pravidiel Spoločenstva nemožno určiť ani iba v závislosti od osobitnej situácie odsúdeného podniku, ani v závislosti od jeho dodržiavania súťažných pravidiel stanovených v tretích štátoch mimo EHP (pozri rozsudok Vitamíny, už citovaný v bode 43 vyššie, bod 269 a tam citovanú judikatúru).

54 Čo sa týka spolupráce BASF v rámci správneho konania, Komisia uznala, že skutočne došlo k tejto spolupráci, a odmenila ju v rámci uplatnenia oznámenia o spolupráci z roku 1996 (pozri v tomto zmysle rozsudok Vitamíny, už citovaný v bode 43 vyššie, bod 268). Otázka, či mala byť táto spolupráca dôvodom na významnejšie zníženie pokuty, sa preto musí preskúmať v rámci tretieho žalobného dôvodu.

55 Prvý žalobný dôvod sa v dôsledku toho musí zamietnuť.

3. *O druhom žalobnom dôvode BASF založenom na porušení zásad právnej istoty a proporcionality z dôvodu zvýšenia pokuty o 50 % za opakovanie porušenia, ako aj na nesprávnom výpočte tohto zvýšenia*

*Tvrdenia účastníkov konania*

56 BASF na úvod tvrdí, že nariadenia č. 17 a č. 1/2003 neposkytujú jasný právny základ pre zvýšenie sumy pokuty z dôvodu opakovania porušenia. Vzhľadom na to, že porušenia, za ktoré sa BASF uložila pokuta v roku 1969 a v roku 1994, nemali žiaden vplyv na závažnosť alebo dĺžku trvania porušenia, ktoré je predmetom Rozhodnutia, Komisia tým, že zohľadnila tieto odsúdenia, porušila zásadu právnej istoty. Z nariadenia č. 2988/74, z článku 25 nariadenia č. 1/2003, ako aj zo zásady právnej istoty vyplýva, že sankcia za opakovanie porušenia musí podliehať pravidlám premlčania, aby to neviedlo k absurdným výsledkom, akým je neuloženie pokuty severoamerickým výrobcom z dôvodu premlčania ich tajne dohodnutého správania, ku ktorému došlo v roku 1994, kým BASF je postihovaný za porušenie, ku ktorému došlo v roku 1964. Vo všeobecnosti by bolo iracionálne, aby jedna spoločnosť nemohla byť postihnutá za porušenie spôsobené pred piatimi rokmi, ale mohla byť závažnejšie

postihnutá z dôvodu porušenia, ktoré je už dlhú dobu premlčané. Podľa BASF, ak aj sú usmernenia chybné v tom, že nestanovujú obdobie, po ktorého uplynutí nemožno zohľadniť predchádzajúce porušenie vo vzťahu k opakovaniu porušenia, právne úpravy členských štátov naopak takéto obmedzenie stanovujú. BASF sa domnieva, že ak sa v rámci zvýšenia pokuty pre opakovanie porušenia rozhodnutie 69/243 (pozri bod 18 vyššie) nezohľadnilo, je potrebné pripustiť, že buď je toto zvýšenie nesprávne, alebo že Komisia sa tiež domnieva, že porušenie spôsobené pred štyridsiatimi rokmi nemožno v tejto súvislosti zohľadniť.

57 Pri neexistencii ustanovenia, ktoré by stanovovalo premlčaciu dobu na zohľadnenie predchádzajúcich porušení vo vzťahu k opakovaniu porušenia, je Komisia podľa BASF povinná použiť svoju voľnú úvahu rozumne a primerane za jasne stanovených a relevantných okolností. BASF tvrdí, že tento názor sa ponúka o to viac, pokiaľ bolo predchádzajúce porušenie spôsobené vo vzdialenej dobe, keď právo hospodárskej súťaže Spoločenstva bolo málo známe a chápané. BASF zdôrazňuje, že druhé rozhodnutie, na ktoré Komisia vo vzťahu k opakovaniu porušenia odkazuje, sa prijalo v roku 1994 a týkalo sa obdobia od roku 1980 do roku 1984. Komisia by však nemala ťažiť z pomalosti svojho rozhodovacieho procesu v snahe odvolávať sa vo vzťahu k opakovaniu porušenia na takéto dávne porušenia. Komisia navyše nezvýšila pokutu pre opakovanie porušenia v rozhodnutí 2003/2, čo bolo podľa neho správne.

58 Okrem toho zistenie opakovania porušenia na základe správania spred dvadsiatich rokov podľa BASF predpokladá, že obe porušenia sú rovnakého druhu, čo je vylúčené, ak sa týkajú odlišných trhov. A práve o takýto prípad ide vo veci samej, keďže farbivá (na ktoré sa vzťahuje rozhodnutie 69/243), PVC (na ktoré sa vzťahuje rozhodnutie 94/599) a cholínchlorid patria do úplne odlišných trhov.

59 Výpočet dotknutého zvýšenia pokuty je v každom prípade protiprávny, keďže Komisia ho mala v súlade s bodmi 226 a 229 rozsudku Súdu prvého stupňa z 9. júla 2003, Cheil Jedang/Komisia (T-220/00, Zb. s. II-2473) uplatniť na východiskovú sumu 9,4 milióna eur ešte pred akýmkoľvek zvýšením z dôvodu veľkosti podniku alebo odstrašenia (pozri bod 15 vyššie) a nie na základnú čiastku 29,14 milióna eur (pozri body 17 a 18 vyššie).

60 Komisia najskôr zdôrazňuje, že na účely výpočtu pokuty nezohľadnila účasť BASF v karteli vitamíny, ktorý viedol k prijatiu rozhodnutia 2003/2. Takisto uvádza, že rozhodnutie 94/599 bolo prijaté v období trvania porušenia týkajúceho sa cholínchloridu. Navyše práve nezosúladenie správania dotknutého podniku s právom zväčšuje jeho vinu v rámci rozhodnutia konštatujúceho nové porušenie, a to bez ohľadu na čas, ktorý uplynul medzi prvým porušením a prijatím rozhodnutia, ktoré naň odkazuje. Komisia nerozumie, prečo by skutočnosť, že sa predchádzajúce porušenia BASF týkali trhov odlišných od trhu s cholínchloridom, mala kompromitovať predmetné zvýšenie pokuty, najmä vzhľadom na to, že všetky tieto porušenia boli podobnej povahy.

61 Čo sa týka zásady právnej istoty, Komisia tvrdí, že pri ukladaní pokút zohľadňuje všeobecné pravidlá, ako je zásada proporcionality, ale v súlade s judikatúrou tiež vlastné pravidlá ukladania sankcií, ako je zohľadnenie okolností, ktoré môžu priťažiť alebo zľahčiť zodpovednosť vinníka. Podnik sa nemôže dovolávať uplatnenia poľahčujúcich okolností a zároveň zásadne odmietať možnosť zohľadnenia priťažujúcich okolností na účely výpočtu pokuty. Opakovanie porušenia je ako priťažujúca okolnosť navyše výslovne uvedené v časti 2 prvej zarážke usmernení, na čo bol BASF tiež upozornený v bode 217 oznámenia o výhradách.

62 Čo sa týka dávnosti predchádzajúcich porušení, Komisia poukazuje na skutočnosť, že judikatúra potvrdila zvýšenie základnej čiastky pokuty z dôvodu opakovania porušenia o 50 % na základe porušenia, ktoré viedlo k prijatiu rozhodnutia dvadsať rokov predtým, čo ju oprávňuje na to, aby v prejednávanej veci zohľadnila rozhodnutie 94/599. Toto rozhodnutie podľa Komisie postačuje na účely predmetného zvýšenia dokonca aj bez zohľadnenia rozhodnutia 69/243. Navyše skutočnosť, že Komisia konkrétne predchádzajúce porušenia nezohľadnila ako priťažujúce okolnosti na účely výpočtu pokuty v rámci rozhodnutia 2003/2, jej nebráni, aby tak urobila v rámci neskoršieho rozhodnutia.

63 V súvislosti s výhradou založenou na nesprávnom výpočte zvýšenia pokuty Komisia zdôrazňuje, že BASF si mýli východiskovú sumu pokuty (pozri bod 15 vyššie) so základnou čiastkou pokuty, tak ako je stanovená v závislosti od závažnosti a dĺžky trvania porušenia (pozri bod 17 vyššie). Práve na základnú čiastku pokuty sa totiž v súlade s rozsudkom Cheil Jedang/Komisia, už citovaným v bode 59 vyššie, musí uplatniť akékoľvek jej zvýšenie z dôvodu priťažujúcich okolností, pričom Komisia uvádza, že práve tak to v prejednávanej veci urobila.

*Posúdenie Súdom prvého stupňa*

64 Tvrdenie BASF, podľa ktorého uznanie prípadu opakovania porušenia predpokladá, aby sa porušenia týkali toho istého trhu výrobkov, je potrebné bez ďalšieho zamietnuť. Stačí totiž, aby Komisia bola konfrontovaná s porušeniami spadajúcimi pod to isté ustanovenie Zmluvy ES.

65 Potom je potrebné zdôrazniť, že článok 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článok 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 sú relevantnými právnymi základmi, podľa ktorých môže Komisia ukladať podnikom a združeniam podnikov pokuty za porušenia článkov 81 ES a 82 ES. Na základe týchto ustanovení sa pri stanovení výšky pokuty

musia zohľadniť dĺžka trvania a závažnosť porušenia. Závažnosť porušenia sa určuje s odkazom na množstvo faktorov, v ktorých prípade Komisia disponuje voľnou úvahou. Zohľadnenie priťažujúcich okolností pri stanovení pokuty je v súlade s úlohou Komisie zabezpečiť súlad s pravidlami hospodárskej súťaže (rozsudok Súdneho dvora z 8. februára 2007, Groupe Danone/Komisia, C-3/06 P, Zb. s. I-3085, body 24 a 25).

66 Analýza závažnosti spôsobeného porušenia musí navyše zohľadniť prípadné opakovanie porušenia (rozsudky Súdneho dvora zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, bod 91, a Groupe Danone/Komisia, už citovaný v bode 65 vyššie, bod 26), ktoré môže odôvodňovať značné zvýšenie základnej čiastky pokuty (rozsudok Súdu prvého stupňa z 30. septembra 2003, Michelin/Komisia, T-203/01, Zb. s. II-4071, bod 293). Vzhľadom na túto judikatúru je potrebné zamietnuť tvrdenia BASF, podľa ktorých jednak jeho predchádzajúce porušenia nemali žiaden vplyv na závažnosť predmetného porušenia a jednak neexistoval jasný právny základ na zvýšenie pokuty z dôvodu opakovania porušenia.

67 V súvislosti s výhradou založenou na údajnej povinnosti rešpektovať časové obmedzenie možnosti zohľadniť prípadné opakovanie porušenia je potrebné zdôrazniť, že nestanovenie maximálnej lehoty na konštatovanie opakovania porušenia v nariadeniach č. 17 a č. 1/2003 alebo v usmerneniach neporušuje zásadu právnej istoty. Zistenie a posúdenie osobitných vlastností opakovania porušenia totiž patrí do voľnej úvahy, ktorou Komisia disponuje v súvislosti s výberom skutočností, ktoré je potrebné zohľadniť na účely stanovenia výšky pokút. V tomto rámci nemožno Komisiu viazať prípadnou premlčacou dobou na takéto zistenie. V tomto ohľade je potrebné pripomenúť, že opakovanie porušenia predstavuje dôležitú skutočnosť, ktorú má Komisia posúdiť, keďže jej zohľadnením sa sleduje stimulácia podnikov, ktoré prejavili sklon k porušovaniu pravidiel hospodárskej súťaže, aby zmenili svoje správanie. Komisia

preto môže v každom prípade zohľadniť skutočnosti, ktoré môžu svedčiť o takomto sklone, vrátane napríklad času, ktorý uplynul medzi predmetnými porušeniami (rozsudok Groupe Danone/Komisia, už citovaný v bode 65 vyššie, body 37 až 39).

68 Rozhodnutia, o ktoré sa Komisia v prejednávanej veci opierala s cieľom odôvodniť jej posúdenie týkajúce sa opakovania porušenia (pozri bod 18 vyššie), preukazujú, že BASF porušil pravidlá v oblasti hospodárskej súťaže v obdobiach rokov 1964 až 1967 (stanovenie hladiny zvyšovania cien a podmienok uplatnenia tohto zvyšovania v oblasti farbív) a od augusta 1980 do mája 1984 (určenie „cieľových" cien a „cieľových" kvót a plánovanie zosúladených postupov s cieľom zvýšiť cenovú hladinu a dohľad nad jeho uskutočnením).

69 Je namieste sa domnievať, že posledné z týchto porušení môže samo osebe odôvodniť uplatnenie zvýšenia základnej čiastky pokuty uloženej BASF o 50 % (pozri v tomto zmysle rozsudok Michelin/Komisia, už citovaný v bode 66 vyššie, bod 293).

70 Súd prvého stupňa v každom prípade zdôrazňuje, že výkon jeho neobmedzenej právomoci môže odôvodniť predloženie a zohľadnenie doplňujúcich informácií, ktorých uvedenie v rozhodnutí nie je ako také požadované na základe povinnosti odôvodnenia stanovenej v článku 253 ES (rozsudok Súdneho dvora zo 16. novembra 2000, KNP BT/Komisia, C-248/98 P, Zb. s. I-9641, bod 40).

71 V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť skutočnosť, že spoločnosti BASF bolo tiež určené rozhodnutie Komisie 86/398/EHS z 23. apríla 1986 o konaní o uplatnení článku [81 ES] (IV/31.149 — Polypropylén) (Ú. v. ES L 230, s. 1). V nadväznosti na rozsudok Súdu prvého stupňa zo 17. decembra 1991, BASF/Komisia (T-4/89, Zb. s. II-1523), sa BASF uložila pokuta 2,125 milióna ecu za jeho účasť na dohodách

a zosúladených postupoch s cieľom vymedzenia obchodnej politiky, určenia cieľových cien a dohodnutia opatrení na tento účel, zvýšenia cien a rozdelenia trhov od konca roku 1978 alebo začiatku roku 1979 až do novembra 1983. Komisia pri vypočutí na pojednávaní nevedela vysvetliť opomenutie tohto rozhodnutia napriek tomu, že je uvedené v bode 29 oznámenia o výhradách.

72 Vzhľadom na túto skutočnosť je nutné konštatovať, že BASF v rokoch 1964 až 1993 zjavne porušoval pravidlá hospodárskej súťaže približne počas trinástich rokov. Z toho vyplýva, že zvýšenie základnej čiastky pokuty o 50 % je primerané.

73 Čo sa týka výhrady založenej na nesprávnom výpočte zvýšenia pokuty z dôvodu opakovania porušenia, tá sa musí tiež zamietnuť, pretože vyplýva z toho, že BASF si zamenil pojmy východisková suma pokuty a základná čiastka pokuty (pozri body 15 až 17 vyššie). Podľa bodu 229 rozsudku Cheil Jedang/Komisia, už citovaného v bode 59 vyššie, na ktorý BASF na podporu svojho tvrdenia odkazuje, sa totiž percentuálna sadzba zodpovedajúca zvýšeniu alebo zníženiu pokuty uskutočnenému na základe priťažujúcich alebo poľahčujúcich okolností musí uplatniť na základnú čiastku pokuty stanovenú v závislosti od závažnosti a dĺžky trvania porušenia. A presne to Komisia v prejednávanej veci urobila, ako to preukazuje odôvodnenie č. 219 Rozhodnutia (pozri body 17 a 18 vyššie). V každom prípade je potrebné zdôrazniť, že metóda výpočtu navrhnutá BASF by za okolností tejto veci viedla k rovnakému výsledku.

74 V dôsledku toho sa druhý žalobný dôvod ako celok musí zamietnuť.

4. *O treťom žalobnom dôvode BASF založenom na nesprávnom uplatnení oznámenia o spolupráci z roku 1996*

*Tvrdenia účastníkov konania*

75 BASF sa domnieva, že zníženie pokuty o 20 %, ktoré mu bolo priznané na základe časti D oznámenia o spolupráci z roku 1996 (pozri bod 22 vyššie), je vzhľadom na rozsah jeho spolupráce príliš malé. Pri uplatnení zásady proporcionality by Komisia bola povinná znížiť pokutu v miere, ktorá je proporcionálna k spolupráci každého podniku. Podľa ustálenej praxe Komisie by mal BASF právo na zníženie o 10 % z dôvodu nenamietania proti vecnej správnosti skutkových zistení, za ktoré sa mu prikladala vina. Z toho vyplýva, že skorá, úplná a dobrovoľná spolupráca v inej forme ako v podobe nenamietania proti skutkovým zisteniam si zaslúži významnejšie zníženie ako poskytnutých 10 %.

76 Rozhodnutie totiž neposkytuje objektívny a presný súhrn spolupráce BASF, pretože nesprávne opisuje obsah určitých oznámení, mlčí o ďalších dôležitých aspektoch tejto spolupráce a ani neumožňuje BASF posúdiť hodnotenie Komisie vo vzťahu k určitým aspektom tejto spolupráce. Tieto nedostatky podľa BASF svedčia tiež o porušení zásady riadnej správy vecí verejných.

77 BASF na podporu svojich tvrdení uvádza, že Komisia v Rozhodnutí:

— neodkazuje na jeho list zo 6. mája 1999, ktorým ju informoval o existencii protiprávnych dohôd v oblasti vitamínov, pre ktoré orgány Spojených štátov začali

vyšetrovanie, a požiadal o stretnutie na účely podrobnej diskusie o tejto veci. BASF sa domnieva, že Komisia tento list stratila,

— neodkazuje na stretnutie, ktoré sa konalo 17. mája 1999, na ktorom opísal skupinu tajných dohôd a poskytol informácie, ktoré vecne prispeli k preukázaniu porušenia vrátane vtedy sa blížiaceho uzavretia dohody o súdnom urovnaní s orgánmi Spojených štátov, ktorá bola nakoniec podpísaná 19. mája 1999 a tiež sa týkala cholínchloridu,

— neodkazuje na list datovaný z 21. mája 1999, ktorým BASF poskytol dokumenty týkajúce sa vyšetrovania vedeného v Spojených štátoch. BASF sa domnieva, že Komisia tento list stratila,

— nesprávne prezentovala jeho oznámenie datované z 23. júla 1999,

— neúplne opísala žiadosť o informácie z 26. mája 1999 takým spôsobom, že opomenula, že správa z 15. júna, ako aj oznámenie z 23. júna 1999 jej boli poskytnuté dobrovoľne,

— nesprávne považovala jeho oznámenie datované zo 16. júla 1999 za odpoveď na žiadosť o informácie datovanú z 22. júna 1999.

78 Opomenutie listu zo 6. mája 1999 a stretnutia z 17. mája 1999 je nevysvetliteľné, keďže sa na tieto skutočnosti odkazuje v odôvodnení č. 127 rozhodnutia 2003/2.

79 Strata dôležitých dôkazov zo spisu Komisie jej zabránila v získaní úplného obrazu o spolupráci BASF. BASF preto nemohol v spise Komisie nájsť listy zo 6. a 21. mája 1999 ani žiaden údaj (vo forme poznámky alebo zápisnice spísanej úradníkmi Komisie) zo stretnutia zo 17. mája 1999.

80 Hodnotu dôkazov poskytnutých Komisii nemožno spochybňovať z dôvodu, že Komisia neprijala doplňujúce dôkazy predovšetkým vo forme ústnych svedectiev navrhnutých BASF, trvajúc na tom, že bude prijímať len písomné dôkazy. Trvanie na tejto skutočnosti pripravilo BASF o možnosť poskytnutia dôležitých informácií, čo mohol urobiť aj písomne, ak by Komisia v odpovedi na list zo 6. mája 1999 objasnila svoj postoj. Toto správanie Komisie je v rozpore so zásadou riadnej správy vecí verejných.

81 Podľa BASF mala Komisia zaručiť spísanie primeranej zápisnice zo stretnutia zo 17. mája 1999. Dokonca aj zo stenografických poznámok osoby zodpovednej za spis vyplýva, že stretnutie malo zásadnú dôležitosť a že detailne pokrývalo viacero odvetví vrátane odvetvia cholínchloridu, čo Komisia nespochybňuje. Nezahrnutie týchto poznámok do spisu týkajúceho sa cholínchloridu je taktiež porušením zásady riadnej správy vecí verejných.

82 BASF tvrdí, že na tomto stretnutí poskytol informácie, ktoré vecne prispeli k preukázaniu porušenia (poskytnutie informácií o tajných dohodách, dotknutých výrobkoch

a zúčastnených podnikoch, dĺžke trvania, blížiacej sa dohode o súdnom urovnaní s americkým ministerstvom spravodlivosti najmä v súvislosti s cholínchloridom). Toto podľa BASF preukazuje vyhlásenie datované z 24. februára 2005 vyhotovené jeho právnym poradcom pánom J. Scholzom, ktoré nazýva „vyhlásenie Scholz“.

83 Po stretnutí zo 17. mája 1999 sa BASF domnieval, že urobil všetko preto, aby mu bola pokuta na základe oznámenia o spolupráci z roku 1996 znížená v najvyššej možnej miere. Za týchto okolností sa BASF domnieva, že jeho následné oznámenia len vo forme písomného dôkazu potvrdzovali ústne poskytnuté informácie, z čoho vyplýva, že písomné dôkazy sa musia považovať za poskytnuté počas tohto stretnutia. Tieto informácie boli poskytnuté dobrovoľne, čo Komisia v Rozhodnutí ignorovala. Navyše Komisia nespochybňuje, že informácie na základe časti D oznámenia o spolupráci z roku 1996 možno poskytnúť aj ústne.

84 Čo sa týka správy z 15. júna 1999, BASF zdôrazňuje, že nebola zaslaná v odpovedi na žiadosť o informácie z 26. mája 1999, ale v odpovedi na žiadosť o poskytnutie písomných dôkazov formulovanú Komisiou na stretnutí zo 17. mája 1999. Vyhotovovanie uvedenej správy začalo ešte pred zaslaním tejto žiadosti o informácie. Túto skutočnosť navyše preukazuje aj oznámenie BASF z 21. mája 1999. Okrem toho táto správa poskytovala aj informácie o vitamínoch, ktoré neboli predmetom žiadosti z 26. mája 1999, ako sú vitamín D 3 a karotenoidy. Práve žiadosť Komisie o písomnú správu spôsobila oneskorenie poskytnutia informácií. Rozhovory so zamestnancami BASF, ktoré BASF navrhol, boli v každom prípade účinným prostriedkom zbierania požadovaných dôkazov. Oznámenie z 23. júna 1999, ktoré je doplnením správy z 15. júna 1999, bolo taktiež poskytnuté z vlastného podnetu BASF. Toto oznámenie z 23. júna 1999 obsahuje doplňujúce dôkazy, ktorými Komisia v tej dobe nedisponovala, a týkalo sa stretnutia v Ludwigshafene (pozri bod 4 vyššie). Oznámenie zo 16. júla 1999 navyše tiež dopĺňalo dôkazy požadované na stretnutí zo 17. mája 1999 a je nutné ho považovať za dobrovoľné. Týkalo sa uskutočnenia predmetných dohôd a poskytovalo

súvisiace dôkazy. Oznámenie zo 4. novembra 2002 (pozri bod 22 vyššie) obsahovalo tiež skupinu dôležitých dôkazov najmä v súvislosti s dvoma stretnutiami kartelu.

85 Rozlišovanie v Rozhodnutí medzi dobrovoľnými a nedobrovoľnými oznámeniami je v každom prípade nesprávne, keďže žiadosť Komisie o informácie nemôže byť určujúcou na účely znižovania spolupráce podniku na základe časti D ods. 2 prvej zarážky oznámenia o spolupráci z roku 1996.

86 Preto sa podľa BASF Komisia nesprávne domnieva, že správa z 15. júna 1999 a oznámenia z 23. júna, 16. júla 1999 a 4. novembra 2002 vecne neprispeli k preukázaniu porušenia. Komisia navyše ani nevysvetlila, prečo po poskytnutí informácií zo strany Bioproducts (7. mája 1999, pozri bod 22 vyššie) čakala šesť týždňov s odoslaním žiadosti o informácie, ku ktorému došlo 22. júna 1999, teda v deň, keď disponovala všetkými informáciami poskytnutými na stretnutí zo 17. mája 1999 a správou z 15. júna 1999. Dokumenty predložené Bioproducts v skutočnosti totiž neobsahovali podrobné a vyčerpávajúce informácie na rozdiel od informácií ponúknutých BASF 17. mája a 15. júna 1999, ktoré hovorili o uskutočnených stretnutiach, ako aj o menách ich účastníkov a umožnili Komisii začať jej vyšetrovanie. Okrem toho informácie poskytnuté Chinook šesť mesiacov pred vyjadreniami Bioproducts a BASF (pozri bod 3 vyššie) mali len obmedzenú hodnotu a čiastočne boli irelevantné, čo bolo dôvodom, pre ktorý Komisia v danej dobe nezačala vyšetrovanie. V každom prípade to bolo stretnutie zo 17. mája 1999, ktoré motivovalo Komisiu, aby žiadala informácie týkajúce sa cholínchloridu.

87 Komisia potvrdzuje, že 20 % zníženie pokuty priznané BASF sa skladá z 10 % zníženia z dôvodu nenamietania proti vecnej správnosti skutkových zistení a z 10 % zníženia založeného na poskytnutí dôkazov. Vo zvyšnej časti namieta proti dôvodnosti tvrdení BASF.

*Posúdenie Súdom prvého stupňa*

88 Časť D oznámenia o spolupráci z roku 1996 znie takto:

„D. Výrazné zníženie výšky pokuty

1. Ak podnik spolupracuje bez toho, aby boli splnené všetky podmienky stanovené v častiach B a C, zníži sa mu v rozsahu od 10 do 50 % výška pokuty, ktorá by mu bola uložená pri neexistujúcej spolupráci.

2. Ide najmä o prípad, ak podnik:

— pred zaslaním oznámenia o výhradách poskytne Komisii informácie, dokumenty alebo iné dôkazné materiály prispievajúce k potvrdeniu existencie porušenia, ktorého sa dopustil,

— po doručení oznámenia o výhradách informuje Komisiu, že nepopiera vecnú správnosť skutkových zistení, na ktorých Komisia zakladá svoje obvinenia.“ [*neoficiálny preklad*]

89 Ako je to uvedené v bode E ods. 3 oznámenia o spolupráci z roku 1996, toto oznámenie vyvolalo legitímne očakávania, o ktoré sa opierajú podniky, ktoré chcú informovať Komisiu o existencii kartelu. So zreteľom na legitímnu dôveru, ktorú podniky,

ktoré chcú spolupracovať s Komisiou, mohli vyvodzovať z tohto oznámenia, je Komisia povinná postupovať v súlade s ním pri posudzovaní spolupráce dotknutého podniku na účely stanovenia výšky pokuty ukladanej tomuto podniku (pozri rozsudok Vitamíny, už citovaný v bode 43 vyššie, bod 488 a tam citovanú judikatúru).

90 Okrem toho je potrebné zdôrazniť, že na to, aby sa podniku mohla znížiť pokuta z dôvodu jeho spolupráce počas správneho konania, musí jeho správanie uľahčovať úlohu Komisie spočívajúcu v zisťovaní a potláčaní porušení pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva (rozsudok Súdu prvého stupňa z 25. októbra 2005, Groupe Danone/Komisia, T-38/02, Zb. s. II-4407, bod 505).

91 Ako to vyplýva zo samotného znenia časti D ods. 2 oznámenia o spolupráci z roku 1996 a najmä z úvodných slov „ide najmä o prípad, ak…“ [*neoficiálny preklad*], Komisia v súvislosti so znížením pokuty na základe tohto oznámenia disponuje voľnou úvahou (rozsudok Súdneho dvora z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425, bod 394).

92 Zníženie pokuty na základe oznámenia o spolupráci z roku 1996 môže byť navyše odôvodnené len vtedy, ak poskytnuté informácie a všeobecnejšie konanie dotknutého podniku môžu byť v danej súvislosti považované za skutočnú spoluprácu z jeho strany. Ako vyplýva zo samotného pojmu spolupráca použitého v texte oznámenia o spolupráci z roku 1996 a najmä v úvode a v časti D ods. 1 tohto oznámenia, zníženie pokuty na základe uvedeného oznámenia môže byť totiž priznané jedine vtedy, ak konanie dotknutého podniku svedčí o takom duchu spolupráce (rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 91 vyššie, body 395 a 396). Za prejav takého duchu spolupráce nemožno považovať správanie podniku, ktorý napriek tomu, že bol povinný odpovedať na otázku položenú Komisiou, na ňu odpovedal

neúplne alebo klamlivo (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 29. júna 2006, Komisia/SGL Carbon, C-301/04 P, Zb. s. I-5915, bod 69).

93 A práve vzhľadom na tieto úvahy je potrebné posúdiť dôvodnosť tohto žalobného dôvodu.

O dokumente zo 6. mája 1999

94 Je potrebné zdôrazniť, že dokument zo 6. mája 1999 bez ďalších podrobností opisuje stav vyšetrovaní uskutočnených v Spojených štátoch najmä proti BASF v oblasti vitamínov. Zaslaním tohto dokumentu sa BASF (spolu s podnikom Hoffman-La Roche, ktorý kontaktoval Komisiu už dva dni predtým) obmedzil na ponúknutie svojej pomoci v rámci oznámenia o spolupráci z roku 1996 a na požiadanie kancelárie zodpovedného člena Komisie o stretnutie v tejto súvislosti.

95 Je zjavné, že neexistencia odkazu na tento dokument v Rozhodnutí nemohla mať vplyv na posúdenie spolupráce BASF s Komisiou. Tento dokument neobsahuje žiadnu zmienku o svetovom karteli cholínchloridu (na ktorom sa Hoffman-La Roche navyše ani nepodieľal) ani o karteli vytvorenom medzi európskymi výrobcami tohto vitamínu. Tento dokument sa mohol týkať svetového kartelu cholínchloridu nanajvýš nepriamo, bez toho, aby obsahoval „informácie, dokumenty alebo iné dôkazné materiály prispievajúce k potvrdeniu existencie porušenia, ktorého sa [podnik] dopustil“ [*neoficiálny preklad*] v zmysle časti D ods. 2 oznámenia o spolupráci z roku 1996 (pozri v tomto zmysle rozsudok Vitamíny, už citovaný v bode 43 vyššie, bod 507).

O stretnutí zo 17. mája 1999

96 Je potrebné uviesť, že žiadna zápisnica z tohto stretnutia sa nespísala, a to ani v deň jeho konania, ani neskôr, ani nedošlo k vytvoreniu zvukového záznamu z tohto stretnutia. BASF namieta, že Komisia opomenula tieto formality, pričom však netvrdí, že by inštitúciu požiadal, aby tak urobila. Za týchto podmienok Komisii nemožno vytýkať, že porušila zásadu riadnej správy vecí verejných (pozri v tomto zmysle rozsudok Vitamíny, už citovaný v bode 43 vyššie, body 501, 502 a 509).

97 Je nutné zdôrazniť, že BASF ostáva neurčitým v súvislosti s informáciami, ktoré údajne poskytol o cholínchloride na tomto stretnutí, na ktorom sa zúčastnili úradníci Komisie, zástupcovia BASF a Hoffman-La Roche. Čo sa týka písomných dôkazov vzťahujúcich sa na obsah tohto stretnutia, spis obsahuje stenografické poznámky uchované jedným z úradníkov Komisie. BASF vo svojich vyjadreniach reprodukuje úryvky z vyhlásenia Scholz, ktoré priložil k svojej žalobe. Čo sa týka posúdenia tohto vyhlásenia ako dôkazu, je potrebné uviesť, že rokovací poriadok nebráni tomu, aby účastníci konania predkladali takéto vyhlásenia. Ich posúdenie je však vyhradené Súdu prvého stupňa, ktorý môže v prípade, že skutočnosti, ktoré sú tam opísané, majú rozhodujúci význam pre vyriešenie sporu, nariadiť ako dôkazný prostriedok výsluch autora tohto dokumentu ako svedka (pozri v tomto zmysle uznesenie Súdu prvého stupňa z 24. októbra 2003, Heurtaux/Komisia, T-172/03, neuverejnené v Zbierke, bod 3). V prejednávanej veci však nie je potrebné prijať takéto opatrenie.

98 Stenografické poznámky predstavujú veľmi nejasný obraz toho, o čom sa hovorilo na stretnutí zo 17. mája 1999. Vzhľadom na tieto poznámky je zjavné, že Komisia, Hoffman-La Roche a BASF diskutovali predovšetkým o predbežných aspektoch prípadnej spolupráce vedúcej k odhaleniu kartelov neurčeného počtu vitamínových výrobkov. Diskusia sa týkala vôle podnikov spolupracovať, stavu konania v Spojených štátoch, etáp poskytnutia informácií najmä vzhľadom na skupinové žaloby, o ktorých sa vedú konania v Spojených štátoch, časového rozvrhu a postoja Komisie k tomu, čo by zo spolupráce pre tieto podniky vyplývalo. Jediný odkaz na cholínchlorid sa nachádza na tretej strane, kde sa len uvádza, že tento výrobok bol predmetom tajných dohôd.

BASF preto nemôže tvrdiť, že dotknuté poznámky preukazujú, že došlo k poskytnutiu dôležitých informácií ako sú mená zúčastnených podnikov (hovorí sa tam len o účasti japonských podnikov, aj to však bez akejkoľvek súvislosti s kartelom cholínchloridu) alebo dĺžka porušenia. V súvislosti so skutočnosťou, že došlo k tajným dohodám, ktoré sa týkali cholínchloridu, stačí pripomenúť, že Komisia sa o tom dozvedela už pred predmetným stretnutím prostredníctvom oznámenia Chinook (pozri bod 3 vyššie).

99 Vyhlásenie Scholz uvádza (bod 10): „[na tomto stretnutí BASF o sebe vyhlásil, že] sa podieľal na protiprávnych činnostiach týkajúcich sa cholínchloridu vrátane jeho zmesí a polotovarov, tak ako to vyplýva z vlastnej zápisnice Komisie o stretnutí. Takisto sme úradníkov informovali, že protiprávne dohody týkajúce sa hlavných vitamínov mali vplyv na európsky trh, ako aj na všetkých hlavných európskych a japonských výrobcov. Spomenuli sme hlavných zúčastnených hráčov v oblasti hlavných vitamínov, určite Takeda, Eisai, Merck a Rhône-Poulenc. Zástupcovia Európskej komisie nejavili záujem o mená ďalších účastníkov. Vzhľadom na pomerne malý počet výrobcov iných vitamínov vrátane cholínchloridu mohla byť identita prípadných ďalších účastníkov trhu v každom prípade ľahko zistená Európskou komisiou.“ Jasne z toho teda vyplýva, že toto stretnutie sa týkalo všetkých kartelov vytvorených na svetovej úrovni, ktoré zahŕňali významný počet vitamínových výrobkov. Netýkalo sa teda osobitne cholínchloridu, o ktorom sa až na skutočnosť, už známu Komisii, že kartel týkajúci sa tohto výrobku bol organizovaný, poskytlo len málo informácií.

100 Z tohto vyhlásenia navyše vyplýva, že Komisia trvala na poskytnutí písomných informácií vo forme správy. Bod 12 vyhlásenia v tomto ohľade uvádza, že:

„[Generálny riaditeľ GR IV v tom období] nám povedal, že Európska komisia uprednostňuje ‚tradičný‘ spôsob zberu informácií, čo znamená získavať informácie

v písomnej forme s ‚bežnými podrobnosťami', napríklad opisom stretnutí, miest, dátumov, účastníkov a predmetov diskusií. Za týchto podmienok som [generálnemu riaditeľovi] navrhol, aby BASF dodal Komisii úplnú správu o udalostiach majúcich vplyv na Európsku úniu… [Generálny riaditeľ] okamžite súhlasil s týmto návrhom."

101 Predmetnou správou je správa z 15. júna 1999 (pozri body 21 a 84 vyššie). Vo svojej časti G, ktorá sa týka cholínchloridu a má tri strany, BASF odkazuje na štyri stretnutia svetového kartelu cholínchloridu, ktoré sa konali od jari 1992 do novembra 1992, vrátane stretnutia v Ludwigshafene, ako aj na šesť ďalších stretnutí až po stretnutie, ktoré sa konalo v apríli 1994 v Johor Baharu. Správa tiež uvádza, že do konca roka 1996 sa konali ďalšie stretnutia týkajúce sa vývozu do Južnej Ameriky a Latinskej Ameriky, avšak bez výsledku pre ich účastníkov. Keďže správa z 15. júna 1999 podľa tvrdení BASF obsahovala úplný opis udalostí vzťahujúcich sa na dohody týkajúce sa cholínchloridu, je nepravdepodobné, že stretnutie zo 17. mája 1999 by viedlo k poskytnutiu podrobnejších informácií. To potvrdzuje aj samotná žaloba, kde sa v bode 153 uvádza, že „jediným dôvodom, pre ktorý BASF okamžite neposkytol podrobné ústne informácie je trvanie Komisie na poskytnutí písomných dôkazov". Navyše v bode 11 vyhlásenia Scholz sa uvádza, že dotknuté stretnutie trvalo približne hodinu, čo by zjavne nedovoľovalo podrobne opísať rôzne svetové kartely, ktoré sa týkali trinástich vitamínových výrobkov, konkrétne dvanástich výrobkov vo veci Vitamíny, už citovanej v bode 39 vyššie, ku ktorým sa pridáva cholínchlorid.

102 Odkaz na vtedy sa blížiace uzavretie dohody o súdnom urovnaní s americkými orgánmi je pre Komisiu neužitočný, keďže táto informácia ako taká neobsahuje žiadnu podstatnú skutočnosť týkajúcu sa európskeho trhu s cholínchloridom.

103 Z toho vyplýva, že tvrdenie BASF, podľa ktorého informácie poskytnuté 17. mája 1999 umožnili Komisii preukázať porušenie práva Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže, nemožno prijať. Jednoduché preštudovanie časti IV Rozhodnutia s názvom „Opis skutkových okolností" preukazuje, že jeho historický základ (obsahujúci 25 strán) obsahuje podstatne podrobnejšie a zásadnejšie informácie, ako sú všeobecné informácie, na ktoré sa obmedzil BASF jednak počas stretnutia, ktoré sa konalo 17. mája 1999, a jednak v správe z 15. júna toho istého roku.

104 Čo sa týka výhrady založenej na odmietnutí Komisie prijať dôkazy vo forme ústnych svedectiev, ktoré sa podľa BASF mohli v krátkej dobe poskytnúť, tá sa musí tiež zamietnuť. Čas, ktorý uplynul do vyhotovenia správy z 15. júna 1999, ktorá bola podľa BASF úplnou a detailnou správou, nemal totiž vplyv na posúdenie spolupráce BASF Komisiou. Táto inštitúcia totiž tvrdí, že sa neopierala o žiaden dôkaz predložený iným podnikom, ktorý by relativizoval hodnotu tejto správy. Komisia totiž zdôrazňuje bez toho, aby sa tvrdil opak, že medzi stretnutím zo 17. mája 1999 a odovzdaním správy z 15. júna 1999 nedostala žiadne informácie.

105 Preto sa tvrdenia BASF zakladajú na nesprávnom predpoklade, podľa ktorého čas, ktorý uplynul medzi stretnutím zo 17. mája a 15. júnom 1999, mal negatívny dopad na zníženie jeho pokuty. Z týchto istých dôvodov sa musí zamietnuť aj tvrdenie, podľa ktorého by sa všetky oznámenia nasledujúce po stretnutí zo 17. mája 1999 mali považovať za doručené v tento deň, pretože len potvrdzovali to, čo bolo povedané na tomto stretnutí.

106 Za týchto okolností je nutné konštatovať, že aj keď dôkazy, o ktorých BASF tvrdí, že ich poskytol na stretnutí zo 17. mája 1999, určite umožnili Komisii zaslať žiadosti o informácie, ba až nariadiť šetrenia, stále však musela vzhľadom na všeobecnú povahu poskytnutých informácií urobiť rekonštrukciu skutkových okolností a preukázať ich, bez ohľadu na uznanie zodpovednosti zo strany BASF (pozri v tomto zmysle rozsudok Vitamíny, už citovaný v bode 43 vyššie, bod 517).

107 Taktiež je potrebné zdôrazniť, že na rozdiel od toho, čo tvrdí BASF (pozri bod 78 vyššie), Komisia nikdy nezohľadnila dokument zo 6. mája ani stretnutie zo 17. mája 1999 na účely uplatnenia oznámenia o spolupráci z roku 1996 vo veci Vitamíny, už citovanej v bode 39 vyššie. Prvý odkaz na tieto skutočnosti je uvedený v odôvodnení č. 127 rozhodnutia 2003/2, v ktorom Komisia uvádza, že žiadne vyhlásenie ani písomný dôkaz jej v tomto období neboli poskytnuté. Z odôvodnení č. 743, 747, 748, 761 a 768 rozhodnutia 2003/2 navyše vyplýva, že Komisia znížila pokutu, ktorá by inak bola BASF uložená, o 50 % výlučne na základe dokumentov týkajúcich sa vitamínov A, E, B2, B5, C a D3, betakaroténu a karotenoidov, ktoré jej BASF poskytol v období od 2. júna do 30. júla 1999. Odkaz na dokument zo 6. mája 1999 uvedený v odôvodnení č. 747 tohto rozhodnutia slúži len na stanovenie dátumu, keď BASF oznámil Komisii svoj zámer spolupracovať pri vyšetrovaní. Rozhodnutím 2003/2 teda nebolo BASF priznané žiadne zníženie pokuty na základe spolupráce z dôvodu týchto krokov.

O oznámení z 21. mája 1999

108 Oznámením z 21. mája 1999 poskytol BASF Komisii dohodu o súdnom urovnaní, ako aj sprievodné memorandum, ktoré je žalobným aktom v rámci konania začatého v Spojených štátoch. Čo sa týka hodnoty týchto dôkazov vo vzťahu k oznámeniu o spolupráci z roku 1996, je potrebné zdôrazniť, že Komisia ich v Rozhodnutí ani priamo, ani nepriamo na účely preukázania existencie porušenia v EHP nepoužila. Keďže neexistujú ďalšie dôkazy preukazujúce, že sprístupnenie predmetnej dohody o súdnom urovnaní prispelo k potvrdeniu porušenia týkajúceho sa EHP, toto sprístupnenie nepatrí do pôsobnosti časti D oznámenia o spolupráci z roku 1996 (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 9. júla 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients/Komisia, T-224/00, Zb. s. II-2597, bod 297).

109 Preto z opomenutia odkazu na tieto dokumenty nevyplýva žiadne porušenie časti D oznámenia o spolupráci z roku 1996.

O oznámení z 23. júla 1999

110 Odôvodnenie č. 49 Rozhodnutia je podľa BASF chybné v tom, že stanovuje, že informácie zaslané oznámením z 23. júla 1999 boli rovnaké ako informácie, ktoré už BASF zaslal v rámci veci Vitamíny, už citovanej v bode 39 vyššie. BASF uvádza, že predložil doplňujúce dokumenty týkajúce sa cholínchloridu.

111 Medzi účastníkmi konania nie je sporné, že tieto dokumenty boli predložené v rámci odpovede na žiadosť o informácie na základe článku 11 nariadenia č. 17 datovanej z 22. júna 1999. Dokumenty predložené Komisii v odpovedi na žiadosť o informácie sa poskytujú na základe zákonnej povinnosti a nemožno ich zohľadniť podľa oznámenia o spolupráci z roku 1996, hoci môžu slúžiť na preukázanie existencie protisúťažného správania proti podniku, ktorý ich poskytol, alebo proti inému podniku (rozsudok Komisia/SGL Carbon, už citovaný v bode 92 vyššie, body 41 a 50). V dôsledku toho je potrebné odmietnuť tvrdenie BASF ako nedôvodné. Z tých istých dôvodov je potrebné zamietnuť všeobecnú výhradu, podľa ktorej Komisia v rámci posúdenia spolupráce tohto podniku nesprávne priznala väčší význam oznámeniam BASF, ktorým nepredchádzala žiadosť o informácie (pozri bod 85 vyššie).

O posúdení správy z 15. júna a oznámenia z 23. júna 1999 vo vzťahu k žiadosti o informácie z 26. mája 1999

112 Tak ako to bolo uvedené v bode 21 vyššie, Komisia sa v odôvodnení č. 221 Rozhodnutia domnieva, že bez ohľadu na skutočnosť, či BASF predložil správu z 15. júna

a oznámenie z 23. júna 1999 v odpovedi na žiadosť o informácie z 26. mája 1999, bolo ich nutné zohľadniť ako dobrovoľné poskytnutie dôkazov. Preto v rozpore s tým, čo tvrdí BASF, Komisia neignorovala dobrovoľnosť poskytnutia týchto dôkazov.

O oznámení zo 16. júla 1999

113 Podľa odôvodnenia č. 223 Rozhodnutia oznámenie zo 16. júla 1999 neobsahovalo žiaden dôkaz, ktorý by prispel k potvrdeniu existencie spáchaného porušenia. Preštudovanie tohto dokumentu toto posúdenie potvrdzuje. Dve pripojené tabuľky, ktoré sa zjavne týkajú cholínchloridu (nazvané „Premixes and Blends"), opisujú len hodnotu a objem výroby a predaja BASF v EHP v rokoch 1994 až 1998. V dôsledku toho nezávisle od skutočnosti, či toto oznámenie bolo odpoveďou na žiadosť o informácie datovanú z 22. júna 1999, nemožno uvedené oznámenie zohľadniť v zmysle oznámenia o spolupráci z roku 1996.

Celkové posúdenie priznaného zníženia pokuty BASF

114 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že Komisia s cieľom posúdiť rozsah spolupráce BASF a stanoviť zníženie, ktoré je potrebné uplatniť na základnú čiastku jeho pokuty na základe časti D oznámenia o spolupráci z roku 1996, správne vychádzala výlučne zo správy z 15. júna 1999 a z oznámenia z 23. júna 1999. BASF navyše uznáva, že si nemôže robiť nárok na zníženie pokuty na základe častí B alebo C uvedeného oznámenia.

115 Správa z 15. júna 1999 opisuje na troch stranách, ktoré tvoria jej časť G, určité stretnutia, ku ktorým došlo v rámci svetového kartelu, pričom však neprináša žiadne upresnenie o predmetoch diskusií počas týchto stretnutí. Prvé dve stretnutia, o ktorých BASF informuje (na jar a v lete 1992 v Mexiku), sa ukázali ako irelevantné na účely tohto konania, keďže Komisia v odôvodneniach č. 136 a 163 Rozhodnutia uznala, že tieto stretnutia neviedli k žiadnej dohode, a stanovila začiatok porušenia na 13. októbra 1992 (tretie stretnutie v Mexiku).

116 Navyše je potrebné pripomenúť, že BASF neposkytol informácie o existencii európskych dohôd, ktoré sa ukázali byť osobitne škodlivými pre trh EHP. Dokonca aj v oznámení zo 4. novembra 2002 BASF uvádza len dve možno relevantné stretnutia, ktorých predmetom bola v prvom prípade „diskusia o európskom trhu s cholínchloridom“ (február 1995, s UCB a Akzo Nobel) a v druhom prípade „trh s cholínchloridom“ (júl 1995, bez uvedenia účastníkov). Až po prijatí oznámenia o výhradách uznal BASF vo forme nenamietania proti vecnej správnosti skutkových zistení existenciu kartelu na európskej úrovni. Dotknuté informácie boli teda prinajmenšom neúplné, pretože nehovorili o veľmi významnej časti tajných postupov.

117 Oznámenie z 23. júna 1999 obsahuje päť dokumentov rozdaných na stretnutí v Ludwigshafene, ktoré sa týkali výrobných kapacít v roku 1992 v prípade výrobcov a spracovateľov, ako aj medzinárodnej prepravy v tomto roku. Vo zvyšnej časti obsahuje toto oznámenie dokumenty obmedzeného významu, ktoré Komisia okrem toho v Rozhodnutí nevyužila.

118 Ak aj tieto skutočnosti potvrdzujú spôsobené porušenie, vďaka čomu patria do pôsobnosti časti D oznámenia o spolupráci z roku 1996, ich prínos je napriek tomu len okrajový vzhľadom na rozsah a podrobnosť dôkazov, ktoré Komisia uviedla v časti 1.4 oznámenia o výhradách a následne v odôvodneniach č. 63 až 121 Rozhodnutia s cieľom opísať skutkové okolnosti prejednávanej veci.

119 Za týchto okolností nemožno prijať tvrdenie BASF založené na tom, že Komisia sa oneskorila so zaslaním prvých žiadostí o informácie s cieľom relativizovať hodnotu dôkazov poskytnutých Bioproducts 7. mája 1999. Navyše vzhľadom na obmedzenú hodnotu dôkazov poskytnutých BASF nemožno tieto dôkazy porovnávať s dôkazmi poskytnutými Bioproducts alebo Chinook. Preto aj za predpokladu, že hodnota dôkazov poskytnutých Bioproducts alebo Chinook by nedosiahla takú úroveň, akú im priznáva Komisia, nemôže to nijako zmeniť posúdenie spolupráce BASF.

120 Komisia teda posúdila hodnotu spolupráce BASF a priznala mu zníženie pokuty, ktorá by mu inak bola uložená, o 20 % bez toho, aby sa dopustila akejkoľvek chyby. Preto sa tretí žalobný dôvod musí zamietnuť. Je však potrebné upresniť, že toto posúdenie nemá vplyv na dôsledky, ktoré by na toto zníženie mohlo mať posúdenie Súdu prvého stupňa týkajúce sa piateho žalobného dôvodu (pozri body 212 až 223 nižšie).

5. *O štvrtom žalobnom dôvode BASF založenom na nedostatočnom znížení pokuty nezávisle od oznámenia o spolupráci z roku 1996*

*Tvrdenia účastníkov konania*

121 Nezávisle od oznámenia o spolupráci z roku 1996 sa BASF domnieva, že sa mu pokuta mala znížiť vo väčšej miere, a to z týchto dôvodov:

— ponúkol svoju spoluprácu veľmi skoro (6. mája 1999),

— ukončil svoju účasť na karteli pred týmto dátumom,

— poskytol podrobné informácie na stretnutí zo 17. mája 1999 a potom písomne, pričom zaslal nevyžiadané doplňujúce informácie,

— poskytol Komisii dohodu o súdnom urovnaní uzavretú s orgánmi Spojených štátov, ktorá sa týkala aj cholínchloridu,

— okamžite dal výpoveď všetkým vedúcim pracovníkom zodpovedným za kartel a uplatnil program zosúladenia s predpismi hospodárskej súťaže.

122 Vzhľadom na skutočnosť, že podľa odôvodnenia č. 221 Rozhodnutia bol prvým z troch európskych výrobcov, ktorý dobrovoľne poskytol dôkazy týkajúce sa porušenia, a vzhľadom na zníženia pokút poskytnuté ostatným európskym výrobcom navrhuje BASF Súdu prvého stupňa, aby uplatnil svoju neobmedzenú právomoc a uloženú pokutu mu znížil.

123 BASF tiež zdôrazňuje, že všetka argumentácia týkajúca sa relevantnosti dôkazov poskytnutých na základe spolupráce by mala byť uvedená v Rozhodnutí, pretože v prípade nedostatočného odôvodnenia Komisia nemôže predložiť ďalšie upresnenia.

124 BASF odmieta tvrdenie Komisie, podľa ktorého došlo k predloženiu zásadných dokumentov až po skončení konaní o skupinových žalobách v Spojených štátoch. Posledné vyjadrenie podané BASF je totiž datované z 23. júla 1999 (pozri bod 110 vyššie), teda viac ako tri mesiace pred skončením konania o prvej skupinovej žalobe.

125 Komisia sa domnieva, že tvrdenia predložené v rámci tohto žalobného dôvodu a tvrdenia predložené na podporu predchádzajúceho žalobného dôvodu sa prelínajú. Domnieva sa, že skutočnosť, že BASF ukončil svoju účasť na karteli ešte predtým, ako ponúkol svoju spoluprácu, nepredstavuje ani poľahčujúcu okolnosť, ani nie je súčasťou spolupráce. Následné uplatnenie programu zosúladenia je navyše vzhľadom na hodnotu spolupráce BASF irelevantné. Komisia sa teda domnieva, že tieto tvrdenia sú taktiež nedôvodné.

126 V súvislosti s odvolávaním sa BASF na výkon neobmedzenej právomoci Súdu prvého stupňa Komisia zdôrazňuje, že dôkazy, ktoré predložila vďaka tomuto žalobcovi, sa netýkali európskej časti kartelu. Pripomína tiež svoje tvrdenia týkajúce sa ich hodnoty a zdôrazňuje dôležitosť informácií poskytnutých UCB a Akzo Nobel, ktoré sa týkali európskeho aspektu kartelu. Správanie BASF bolo zavádzajúce, keďže sa pokúsil uviesť Komisiu do omylu v súvislosti s dôležitosťou stretnutia konajúceho sa v Mexiku v októbri 1992 a v súvislosti s existenciou kartelu na európskej úrovni.

*Posúdenie Súdom prvého stupňa*

127 Skutočnosti uvedené v prvej, tretej a štvrtej zarážke bodu 121 vyššie už boli posúdené v rámci predchádzajúceho žalobného dôvodu. Vzhľadom na príslušnú analýzu sa Súd prvého stupňa domnieva, že nič neodôvodňuje ďalšie zníženie pokuty, ktoré by doplnilo jej zníženie o 20 % uplatnené Komisiou na základe bodu 3 šiestej zarážky usmernení, a to najmä vzhľadom prinajmenšom na neúplnosť informácií, ktoré BASF poskytol Komisii (pozri bod 116 vyššie).

128 Skutočnosť, že BASF dobrovoľne ukončil porušenie pred začatím vyšetrovania Komisie bola dostatočne zohľadnená pri výpočte jemu vytýkanej dĺžky trvania porušenia, takže BASF sa nemôže odvolávať na bod 3 tretiu zarážku usmernení (pozri

v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa z 29. apríla 2004, Tokai Carbon a i./Komisia, T-236/01, T-239/01, T-244/01 až T-246/01, T-251/01 a T-252/01, Zb. s. II-1181, bod 341, a z 8. júla 2004, Dalmine/Komisia, T-50/00, Zb. s. II-2395, body 328 až 332). Skončenie porušenia po prvom zásahu Komisie môže byť logicky poľahčujúcou okolnosťou len vtedy, ak existujú dôvody predpokladať, že dotknuté podniky boli motivované ukončiť svoje protisúťažné správania predmetným zásahom, pričom prípad, keď porušenie skončilo ešte pred dňom prvého zásahu Komisie, nespadá pod toto ustanovenie usmernení (rozsudok Súdneho dvora z 25. januára 2007, Dalmine/Komisia, C-407/04 P, Zb. s. I-829, bod 158).

129 Čo sa týka dania výpovede vedúcim pracovníkom, ktorí mali pri porušení určujúcu úlohu, Súd prvého stupňa sa nedomnieva, že toto konanie odôvodňuje zníženie uloženej pokuty. Ide totiž o opatrenie s cieľom zabezpečiť dodržiavanie pravidiel hospodárskej súťaže jeho zamestnancami, čo v každom prípade predstavuje povinnosť podniku a nemožno naň preto prihliadať ako na poľahčujúcu okolnosť.

130 V súvislosti s tvrdením, že BASF bol prvým európskym výrobcom, ktorý Komisii poskytol dôkazy, je nutné konštatovať, že táto konštatácia nemá vplyv na predchádzajúce posúdenia. Informácie, ktoré BASF dobrovoľne poskytol o svetovom karteli, mali totiž malú dôležitosť a použiteľnosť, pričom neposkytol žiadnu podstatnú informáciu o európskom karteli, ktorého rozsah odhalili UCB a Akzo Nobel. Preto skutočnosť, že BASF bol prvým európskym výrobcom, ktorý spolupracoval, nemôže viesť k zníženiu pokuty.

131 Štvrtý žalobný dôvod sa preto musí zamietnuť.

6. *O žalobnom dôvode BASF a UCB založenom na nesprávnom právnom posúdení pri kvalifikácii svetových a európskych dohôd za jediné a nepretržité porušenie*

*Tvrdenia účastníkov konania*

132 BASF rozvíja svoju argumentáciu v dvoch častiach založených jednak na porušení práv na obranu a jednak na nesprávnom právnom posúdení pri kvalifikácii kartelu za jediné a nepretržité porušenie.

133 Čo sa týka prvej časti, Komisia v oznámení o výhradách neuviedla, že by európsky a svetový kartel tvorili na trhu EHP jedno porušenie. Keďže oznámenie o výhradách dávalo dôraz na dohodu o rozdelení svetového trhu, ktorej časti týkajúce sa Európy predstavovali „pod-dohody", BASF nemal možnosť vyjadriť sa k podstatne odlišnej kvalifikácii, ktorá bola prijatá v Rozhodnutí, podľa ktorého dôkaz svedčiaci o jednote porušenia spočíval v jeho jedinom protisúťažnom cieli. Tento rozdiel medzi oznámením o výhradách a Rozhodnutím je porušením práv na obranu, pretože BASF by sa bránil proti tomuto nesprávnemu právnemu opisu skutkových okolností, pokiaľ by bol uvedený v oznámení o výhradách.

134 Čo sa týka druhej časti, kvalifikácia kartelu za jediné porušenie je nesprávna, pretože účastníci dotknutých dvoch kartelov boli odlišní. V niektorých odôvodneniach Rozhodnutia sa navyše pripustilo, že ide o dve odlišné porušenia. Pojmy „narúšať bežné podmienky hospodárskej súťaže v EHP" použité v odôvodnení č. 150 Rozhodnutia s cieľom opísať cieľ kartelu nie sú dostatočne špecifické na odôvodnenie jednoty porušenia. Cieľom svetového kartelu bolo navyše rozdelenie trhu na globálnej úrovni, kým cieľom európskeho kartelu bolo predovšetkým stanovenie cien a rozdelenie

zákazníkov v rámci EHP, čo predstavuje cieľ inej povahy. Tvrdenie Komisie, podľa ktorého bolo jediným cieľom porušujúceho správania zvýšenie cien, pričom všetky ostatné ciele mali byť len vedľajšími a doplňujúcimi, neodráža zistenia uvedené v Rozhodnutí. Dĺžka trvania týchto dvoch porušení navyše bola odlišná a bola medzi nimi prestávka, keďže svetová dohoda o cenách bola v platnosti od januára 1993 do januára 1994, kým európsky kartel trval od marca 1994 do októbra 1998. Európsky kartel nezaujímal severoamerických výrobcov, keďže tí boli povinní ostať mimo európskeho trhu a vývoz do Severnej Ameriky bol bezvýznamný. Táto rovnováha záujmov sa nezmenila ani po skončení globálneho kartelu.

135 BASF nikdy nepripustil kvalifikáciu kartelu za jedno porušenie, na rozdiel od toho, čo sa tvrdí v odôvodnení č. 149 Rozhodnutia. Postoj Komisie je v rozpore s predchádzajúcou rozhodovacou praxou, podľa ktorej sa tajné dohody na rôznych geografických úrovniach, avšak tesne spojené, majú považovať za samostatné porušenia, ale aj so stanoviskom, ktoré zastávala pred Súdom prvého stupňa v rámci žaloby proti rozhodnutiu 2003/2. Z predchádzajúcich rozhodnutí Komisie vyplýva, že tajné dohody na rôznych geografických úrovniach by mohli predstavovať jedno porušenie, ak by dohody uzavreté na jednej úrovni viedli k uskutočneniu, posilneniu alebo organizácii cieľov dohodnutých na druhej úrovni bez toho, aby jedna úroveň pretrvala nad druhou. Komisia nemôže vysvetliť, prečo by európski výrobcovia mali pokračovať v uskutočňovaní globálneho kartelu po jeho skončení. V skutočnosti sa európski výrobcovia dopustili nového porušenia, pretože sa zapojili do európskeho kartelu, ktorý bol vytvorený po skončení svetového kartelu a bol od neho úplne odlišný.

136 Preto Komisia nemala uložiť BASF žiadnu sankciu za svetový kartel vzhľadom na premlčanie, ktoré sa naň vzťahuje na základe nariadenia č. 2988/74.

137 Podľa UCB nie sú dve úrovne údajne jediného kartelu nijako úzko spojené. Svetový kartel bol dohodnutý hlavnými svetovými výrobcami cholínchloridu, konkrétne severoamerickými a európskymi výrobcami, a mal za cieľ rozdelenie veľkých svetových trhov predovšetkým prostredníctvom dohody, na základe ktorej európski výrobcovia prestali vyvážať do Severnej Ameriky a severoamerickí výrobcovia prestali vyvážať do Európy. Zvýšenie cien a kontrola spracovateľov viedli k zabezpečeniu stability tohto rozdelenia svetových trhov. Nikdy však nešlo o rozdelenie zákazníkov a národných trhov v rámci EHP ani o cenový kartel v Európe, ako to preukazuje vyhlásenie pripisované zástupcovi DuCoa v odôvodnení č. 85 Rozhodnutia. Keďže sa však tieto dohody nepodarilo uskutočniť, dotknuté podniky vrátane UCB ich v apríli 1994 ukončili.

138 Na druhej strane kontakty medzi európskymi výrobcami začali v marci 1994, teda približne dva roky po stretnutí v Ludwigshafene (pozri bod 4 vyššie), a pokračovali až do roku 1998, teda viac ako štyri roky po skončení rokovaní na svetovej úrovni. Predmetom dohôd medzi európskymi výrobcami nebolo usporiadanie svetového trhu, ale len trhu EHP vo forme rozdelenia národných trhov a zákazníkov. Išlo teda o dva nezávislé postupy dohodnuté v odlišnom čase odlišnými subjektmi so zjavne odlišnými cieľmi. Samotná skutočnosť, že oba postupy mali za následok narúšanie bežných podmienok hospodárskej súťaže v EHP, nestačí na preukázanie toho, že tvoria jedno porušenie. Pripustiť, že takto nejasne definovaný spoločný cieľ môže postačovať na preukázanie jediného a nepretržitého porušenia, by viedlo k automatickému pripusteniu kvalifikácie viacerých porušení článkov 81 ES a 82 ES ako jediného a nepretržitého porušenia, a to bez ohľadu na dotknuté odvetvie. UCB zdôrazňuje, že vzhľadom na skutočnosť, že oba kartely sa týkali toho istého odvetvia, použité postupy nutne vykazovali určité podobnosti. Táto skutočnosť však nemôže stačiť na preukázanie úzkej spojitosti medzi týmito dvoma kartelmi, pretože tieto postupy mali odlišný hospodársky cieľ a účel.

139 Kvalifikácia dvoch kartelov za jediné porušenie má za cieľ umožniť Komisii zohľadniť svetový kartel a vyhnúť sa pritom pravidlám premlčania. Bolo by však namieste rozlíšiť medzi prejednávanou vecou a vecami, v ktorých pojem jediného

a nepretržitého porušenia čelí ťažkosti preukázať, že všetci členovia kartelu sa zúčastnili všetkých protisúťažných konaní, ktoré sledovali jediný cieľ v rámci rovnakej hospodárskej konjunktúry. Prejednávaná vec je naopak analogická s vecou, v ktorej došlo k vyhláseniu rozsudku Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, JFE Engineering a i./Komisia (T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, Zb. s. II-2501, bod 22), v ktorej Komisia rozlišovala medzi svetovým porušením a európskym porušením napriek skutočnosti, že európske porušenie posúdila ako prostriedok uskutočnenia svetového porušenia. Navyše je potrebné odlíšiť prejednávanú vec od tých vecí, v ktorých judikatúra skúmala, či rôzne formy správania (dohody, zosúladené postupy) bolo možné ako celok kvalifikovať za jediné porušenie. Taktiež je podľa UCB potrebné rozlišovať medzi prejednávanou vecou a vecami, v ktorých fungovanie a vykonávanie dohôd ostali rovnaké počas celého trvania kartelu.

140 Z toho vyplýva, že európsky kartel nemožno považovať za pokračovanie dohôd pôvodne dohodnutých na svetovej úrovni v rámci EHP. Takýto záver možno vylúčiť už na základe samotnej skutočnosti, že otázka rozdelenia národných trhov v rámci EHP nikdy nebola predmetom diskusií účastníkov stretnutí na svetovej úrovni a do roku 1994 dokonca ani európskych výrobcov. Komisia nepredložila žiaden dôkaz, ktorý by mohol spochybniť túto skutočnosť.

141 Tvrdenie Komisie, podľa ktorého by európsky kartel nebol možný, ak by účastníci konania nepokračovali vo výkone dohôd uzavretých na svetovej úrovni počas celého obdobia trvania európskych dohôd, odporuje Rozhodnutiu. Komisia v ňom totiž uviedla, že svetový kartel bol ukončený v apríli 1994 po stretnutí v Johor Baharu (pozri bod 9 vyššie) a že nedisponuje dôkazmi o následných protiprávnych konaniach severoamerických výrobcov. Keďže kartel na svetovej úrovni po roku 1994 nepokračoval, celé odôvodnenie Komisie sa rozpadá. Z toho vyplýva, že vzhľadom na to, že tieto dva kartely súčasne neexistovali, Komisia nemôže dôvodne tvrdiť, že obe úrovne protisúťažných dohôd boli jedna pre druhú navzájom nevyhnutné.

142 Komisia odmieta tvrdenia BASF a zdôrazňuje, že nikdy neposudzovala správanie severoamerických a európskych výrobcov do roku 1994 a správanie európskych výrobcov po roku 1994 ako dva samostatné kartely. Navyše v Rozhodnutí nijako nerozlišovala medzi kartelom na svetovej úrovni a kartelom na európskej úrovni. Práve naopak, v odôvodnení č. 64 Rozhodnutia vysvetlila, že jeden kartel existoval na dvoch rôznych, ale úzko spojených úrovniach, na svetovej úrovni a na európskej úrovni, pričom toto stanovisko bolo vyjadrené vo viacerých ďalších odôvodneniach. Preto by bolo nesprávne tvrdiť, že Komisia sa domnievala, že protiprávne správanie je jediným porušením s len jediným cieľom, a to určiť výšku pokuty a obísť premlčaciu dobu.

143 Čo sa týka súladu medzi oznámením o výhradách a Rozhodnutím, Komisia tvrdí, že v tomto ohľade nemožno konštatovať žiaden rozdiel. Zásady týkajúce sa pojmu jediné a nepretržité porušenie boli analyzované v bodoch 164 až 166 oznámenia o výhradách a zrekapitulované v odôvodneniach č. 145 až 148 Rozhodnutia. Bod 168 oznámenia o výhradách navyše odkazuje na spoločný cieľ spočívajúci v odstránení hospodárskej súťaže na trhu s cholínchloridom a na jednotný protisúťažný cieľ, konkrétne narušenie bežného vývoja cien na svetovom trhu s cholínchloridom. Tieto isté dôvody viedli Komisiu k tomu, aby v Rozhodnutí dospela k záveru, že ide o jediné a nepretržité porušenie. Práve obmedzenie právomoci Komisie na porušenia spôsobujúce účinky vnútri EHP ju viedlo k tomu, aby sa v odôvodnení č. 150 Rozhodnutia sústredila na toto územie. Komisia navyše do oznámenia o výhradách zahrnula všetky nevyhnutné skutočnosti týkajúce sa uplatnenia pojmu jediného a nepretržitého porušenia na prejednávanú vec, dĺžky a závažnosti porušenia, s cieľom úplne rešpektovať práva BASF na obranu.

144 V každom prípade za predpokladu, že by sa aj znenie oznámenia o výhradách odchyľovalo od znenia Rozhodnutia, oznámenie o výhradách obsahovalo informácie nevyhnutné na to, aby sa BASF poskytla možnosť byť vypočutým vo vzťahu k záveru, že ide o jediné a nepretržité porušenie, tak aby sa jeho práva na obranu rešpektovali.

145 Čo sa týka údajne nesprávneho uplatnenia koncepcie jediného a nepretržitého porušenia, Komisia odmieta tvrdenie založené na odlišnosti účastníkov týchto dvoch kartelov (pozri bod 134 vyššie). Po prvé Komisia nikdy nespomínala „dva kartely" a po druhé prinajmenšom tri podniky (BASF, UCB a Akzo Nobel) spomedzi podnikov zúčastnených na porušení boli tie isté. Skutočnosť, že Komisia nedisponovala dôkazmi na preukázanie, že Bioproducts, Chinook a DuCoa pokračovali v účasti na porušení aj po 20. apríli 1994 (pozri bod 9 vyššie) neznamená, že nezákonné správanie na európskej úrovni sa od tohto dátumu stalo samostatným porušením.

146 Okrem toho by bolo neprirodzené a nereálne domnievať sa, že k vzniku nového samostatného kartelu, na ktorom sa zúčastňujú ostávajúce podniky, dochádza vždy, keď do neho nejaký podnik vstúpi alebo z neho vystúpi. To osobitne platí v prípade, keď kartel spočíva v správaní týkajúcom sa rovnakého trhu výrobkov, ktoré v podstate sleduje ten istý hospodársky cieľ, je rovnakej protisúťažnej povahy a počas dlhej doby sa na ňom podieľa tvrdé jadro podnikov. Skutočnosť, že európski výrobcovia prispôsobili, ba až vystupňovali svoje protisúťažné činnosti po ústupe severoamerických výrobcov, nemení nič na nepretržitosti kartelu ani na jeho hlavnom cieli, ktorého uskutočňovanie naďalej závisí od výkonu kontroly nad spracovateľmi, ako aj na rozdelení trhu. Správanie prijaté účastníkmi na svetovej a európskej úrovni kartelu je navyše tej istej povahy (rozdelenie zákazníkov a trhov, kontrola spracovateľov, výmena citlivých informácií a určovanie cien) a má jediný spoločný cieľ, ktorým je narúšať pri cholínchloride bežné podmienky hospodárskej súťaže v EHP v snahe stanoviť jeho cenu na neprirodzene vysokej úrovni.

147 Komisia sa preto nedopustila žiadneho nesprávneho právneho posúdenia ani neprotirečila svojmu stanovisku vo veci Vitamíny, už citovanej v bode 39 vyššie, keď sa domnievala, že správanie európskych výrobcov od roku 1994 bolo len pokračovaním predchádzajúcich zmlúv uzavretých so severoamerickými výrobcami. Podľa Komisie totiž severoamerickí výrobcovia mali osobitný záujem jednak na uplatňovaní vysokých cien v Európe, aby mohli zachovať vysokú úroveň cien aj v regiónoch, v ktorých

vyvíjali svoju činnosť, a jednak na zachovaní kontroly nad európskymi spracovateľmi, aby sa im zabránilo vo vývoze za nízke ceny na iné trhy. Preto dôvodom odchodu týchto výrobcov z európskeho trhu nebol ich nezáujem o tento trh. Ak by sa pripustilo, ako to tvrdí BASF, že severoamerickí výrobcovia nemali ani rovnaké záujmy, ani rovnaké ciele ako európski výrobcovia, nebolo by možné vysvetliť uskutočnenie kartelu na svetovej úrovni.

148 Komisia je tiež prekvapená, že BASF namieta voči jednotnej a nepretržitej povahe kartelu, keďže tak neurobil vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách.

149 Komisia zdôrazňuje, že medzi dvoma dotknutými úrovňami kartelu nedošlo k prerušeniu, pretože stanovenie minimálnych cien, ako aj kontrola spracovateľov boli predmetom stretnutia v Johor Baharu v apríli 1994 (pozri bod 9 vyššie), a že kartel sa na európskej úrovni začal uskutočňovať v marci 1994.

150 Komisia tiež namieta proti dôvodnosti tvrdení UCB. Zdôrazňuje, že rozhodujúcou skutočnosťou na určenie, či ide o jediné a nepretržité porušenie alebo či existuje viacero samostatných porušení, je podľa judikatúry jednota cieľa, ktorým je v prejednávanej veci ovplyvňovanie hospodárskej súťaže v oblasti cholínchloridu na trhu EHP (rozsudok Súdneho dvora z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Zb. s. I-4125, bod 113; rozsudky Súdu prvého stupňa z 20. marca 2002, HFB a i./Komisia, T-9/99, Zb. s. II-1487, bod 186, a Dansk Rørindustri/Komisia, T-21/99, Zb. s. II-1681, bod 67). Toto ovplyvňovanie sa najskôr prejavilo odchodom severoamerických výrobcov z trhu EHP a následne rozdelením tohto geografického trhu. Súbor skutočností, na ktorých Komisia založila svoje posúdenie, sa skladá z účasti tých istých podnikov na karteli v zmysle článku 81 ES, z časovej nepretržitosti dotknutých činností, zo zhody protisúťažných činností, ako aj zo sledovaných účinkov.

151 Severoamerickí výrobcovia vedeli alebo museli vedieť, že logickým dôsledkom ich ústupu z trhu EHP bude rozdelenie tohto trhu medzi európskych výrobcov. Rozdelenie trhu na svetovej úrovni by nemalo žiaden zmysel, ak by po ňom nedošlo k rozdeleniu na úrovni Spoločenstva, ktoré by ako také nebolo možné, pokiaľ by predtým nedošlo k dohode na svetovej úrovni. Okrem toho, že porušenia na svetovej a európskej úrovni tvoriace jediné porušenie majú rovnaký cieľ, zúčastnili sa ich aj tie isté podniky, a to počas nepretržitého obdobia a s použitím rovnakých postupov. Neúčasť severoamerických výrobcov na európskej úrovni kartelu nemení podľa Komisie ani jeho cieľ, ani jeho povahu nepretržitého porušenia, a to najmä vzhľadom na skutočnosť, že ich ústup z trhu EHP narušil hospodársku súťaž na tomto trhu.

152 V súvislosti s týmto zistením Komisia spochybňuje tvrdenie UCB, podľa ktorého na svetovej úrovni nedošlo k dohode o cenách v EHP. Vyhlásenie zástupcu DuCoa prebraté v odôvodnení č. 85 Rozhodnutia (pozri bod 137 vyššie) odkazuje výlučne na stretnutie z januára 1993. Dohoda z Ludwigshafenu sa totiž tiež týkala cien v Európe, tak ako sa uvádza v odôvodnení č. 77 Rozhodnutia.

153 Navyše dohody uzavreté na svetovej úrovni kartelu boli nevyhnutné na jeho uskutočnenie na európskej úrovni, keďže na to, aby bolo možné rozdeliť európsky trh medzi európskych výrobcov pri zachovaní vysokých cien, bolo potrebné zaručiť, aby títo výrobcovia nečelili hospodárskej súťaži zo strany severoamerických výrobcov. Odlišnosť geografických trhov, ktorých rozdelenie bolo cieľom každej úrovne kartelu, nie je relevantnou skutočnosťou, pretože uvedené rozdelenia trhov umožnili umelo zvýšiť výnosnosť cholínchloridu, čo bolo jediným cieľom kartelu. Cieľom teórie jediného a nepretržitého porušenia je neumožniť umelé rozdelenie niečoho, čo je v zásade jednotné, konkrétne súboru činností sledujúcich ten istý cieľ. V prejednávanej veci by bez rozdelenia svetového trhu nemalo rozdelenie trhu na európskej úrovni žiaden zmysel a bez rozdelenia trhu na európskej úrovni by svetový kartel nepredstavoval žiadnu výhodu.

154 Preto podľa Komisie zachovanie vysokých cien v Európe umožnilo severoamerickým výrobcom uplatniť analogické podmienky na americkom trhu. Na rozdiel od toho, čo tvrdí UCB, o európskych cenách sa v skutočnosti diskutovalo, pretože predpokladom akejkoľvek dohody o svetových cenách bolo nevyhnutne určenie cien na európskej úrovni. Čo sa týka kontroly spracovateľov, tá bola predmetom záujmu severoamerických výrobcov, ktoré chceli zabrániť vývozu za nízke ceny mimo EHP, kým cieľom európskych výrobcov bolo zabrániť predaju za nízke ceny zo strany spracovateľov v rámci EHP.

155 Body 369 a 374 rozsudku JFE Engineering a i./Komisia, už citovaného v bode 139 vyššie, vyvracajú stanovisko UCB, keď odmietajú umelé rozdelenie rovnakej skupiny pravidiel týkajúcich sa rozdelenia trhu. Je totiž zjavné, že dohody na európskej úrovni sú pokračovaním a vykonaním svetových dohôd, pričom rozdelenie trhov na svetovej úrovni sa jednoducho nahrádza rozdelením národných európskych trhov. Toto nahradenie by bolo možné len v prípade, že by účastníci konania po skončení dohôd na svetovej úrovni pokračovali v ich vykonávaní a severoamerickí výrobcovia by sa držali mimo európskeho trhu, uplatňujúc tým dohody na svetovej úrovni. UCB si zamenil trvanie dohôd na svetovej úrovni s trvaním ich účinkov. Nie je nijako protirečivým priznať, že hoci kartel na svetovej úrovni skončil, na európskej úrovni naďalej požíval prospech z účinkov predmetných dohôd na svetovej úrovni. Za týchto okolností nesúbežnosť nemení nič na jednotnej a nepretržitej povahe porušenia.

156 V súvislosti s výhradou založenou na používaní pojmu jediné porušenie s cieľom vyhnúť sa pravidlám premlčania Komisia zdôrazňuje, že nemá snahu získať finančný prospech prostredníctvom pokút a že jej cieľom nie je ukladať vysoké pokuty. Komisia navyše na účely výpočtu východiskovej sumy pokuty zohľadnila svetové a nie európske trhové podiely. Ak by zohľadnila podiely na európskom trhu, viedlo by ju to k uloženiu vyšších pokút. Čo sa týka severoamerických výrobcov, Komisia zdôrazňuje, že ich správanie by sa sankcionovalo za celé obdobie porušenia, ak by ich konania na svetovej úrovni už neboli premlčané.

*Posúdenie Súdom prvého stupňa*

Úvodné pripomienky

— O dosahu argumentácie BASF

157 Najskôr je potrebné zdôrazniť, že cieľom prvej časti tohto žalobného dôvodu je preukázať nesúlad medzi oznámením o výhradách a Rozhodnutím, čo sa týka kvalifikácie svetovej a európskej časti dohôd ako jediného a nepretržitého porušenia. Táto časť predstavuje samostatný žalobný dôvod založený na porušení práv BASF na obranu v tomto ohľade, ktorý bude namieste analyzovať, ak to bude nevyhnutné, po preskúmaní žalobného dôvodu založeného na nesprávnom právnom posúdení pri kvalifikácií svetových a európskych dohôd ako jediného a nepretržitého porušenia. V prípade, že by Súd prvého stupňa totiž rozhodol, že pri tejto kvalifikácii došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu a musela by sa preto zrušiť, prípadné zistenie porušenia práv na obranu vo vzťahu k tejto kvalifikácii by bolo bezpredmetné (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa z 15. marca 2000, Cimenteries CBR a i./Komisia, nazývaný „Cement“, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Zb. s. II-491, bod 3436, a zo 14. decembra 2005, General Electric/Komisia, T-210/01, Zb. s. II-5575, bod 633).

— O pojme jediné a nepretržité porušenie

158 Kvalifikácia určitých protiprávnych konaní ako konaní tvoriacich jediné a to isté porušenie alebo viacero porušení má v zásade vplyv na sankciu, ktorú možno uložiť, pretože zistenie viacerých porušení môže spôsobiť uloženie viacerých samostat-

ných pokút, a to vždy v medziach stanovených článkom 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článkom 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003. Konštatácia viacerých porušení môže tiež priniesť prospech ich pôvodcom v prípade, že niektoré z nich sú premlčané (pozri v tomto zmysle rozsudok Vitamíny, už citovaný v bode 43 vyššie, bod 72).

159 Pojem jediné porušenie sa môže vzťahovať na právnu kvalifikáciu určitého protisúťažného správania spočívajúceho v dohodách, zosúladených postupoch a v rozhodnutiach združení podnikov (rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 150 vyššie, body 112 až 114; rozsudky Súdu prvého stupňa z 24. októbra 1991, Rhône-Poulenc/Komisia, T-1/89, Zb. s. II-867, body 125 až 127; z 20. apríla 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, nazývaný „PVC II", T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Zb. s. II-931, body 696 až 698, a HFB a i./Komisia, už citovaný v bode 150 vyššie, bod 186).

160 Pojem jediné porušenie sa môže tiež vzťahovať na osobnú povahu zodpovednosti za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže. Podnik, ktorý sa podieľal na porušení svojim vlastným správaním, ktoré možno zahrnúť pod pojmy dohoda alebo zosúladený postup spadajúce do pôsobnosti článku 81 ods. 1 ES, s cieľom prispieť k realizácii porušenia ako celku, totiž môže v rámci celého obdobia svojej účasti na dotknutom porušení zodpovedať tiež za správania iných podnikov v rámci tohto istého porušenia. To platí aj vtedy, ak sa preukáže, že predmetný podnik vedel o porušujúcich správaniach iných účastníkov alebo ich rozumne mohol predpokladať a že bol pripravený akceptovať z toho vyplývajúce riziko. Tento záver má svoj pôvod v koncepcii široko rozšírenej v právnych poriadkoch členských štátov týkajúcej sa pripísania zodpovednosti za porušenia spôsobené viacerými subjektmi v závislosti od ich účasti na porušení ako celku. Táto koncepcia teda nie je v rozpore so zásadou, podľa ktorej má zodpovednosť za takéto porušenia osobnú povahu, neopomína individuálnu analýzu dôkazov porušenia a neporušuje práva zúčastnených podnikov na obranu (rozsudky Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 150 vyššie, body 83, 84 a 203, a HFB a i./Komisia, už citovaný v bode 150 vyššie, bod 231).

161 Ako sa už súdne rozhodlo, prípad porušenia článku 81 ods. 1 ES môže vyplývať zo skupiny činností alebo nepretržitého správania, ktoré sú súčasťou „celkového plánu“ z dôvodu ich rovnakého predmetu narúšajúceho hospodársku súťaž vnútri spoločného trhu. V takom prípade má Komisia právo pripísať zodpovednosť za tieto činnosti v závislosti od účasti na porušení posudzovanom ako celok (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 66 vyššie, bod 258), aj keď sa preukáže, že dotknutý podnik sa priamo podieľal len na jednej alebo viacerých činnostiach tvoriacich porušenie (rozsudok PVC II, už citovaný v bode 159 vyššie, bod 773). Podobne aj skutočnosť, že rôzne podniky zohrávali rozdielne úlohy v sledovaní spoločného cieľa, nebráni existencii rovnakého protisúťažného cieľa a teda porušenia, a to pod podmienkou, že každý podnik na svojej vlastnej úrovni prispel k sledovaniu spoločného cieľa (rozsudok Ciment, už citovaný v bode 157 vyššie, bod 4123, a JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 139 vyššie, bod 370).

162 V prejednávanej veci je dôsledkom kvalifikácie svetovej a európskej časti kartelu Komisiou ako jediného a nepretržitého porušenia konštatácia jediného kartelu, ktorý trval od 13. októbra 1992 do 30. septembra 1998. Na druhej strane v prípade, že by Súd prvého stupňa rozhodol, že tieto dve časti predstavujú samostatné porušenia, bude nutné v dôsledku toho konštatovať, že globálny kartel trvajúci od 13. októbra 1992 do 20. apríla 1994 je premlčaný (pozri bod 9 vyššie). Okrem čiastočného zrušenia Rozhodnutia by malo toto zistenie dosah na výpočet pokuty tak pre BASF, ako aj pre UCB.

163 Preto je potrebné preskúmať, či sa Komisia vzhľadom na judikatúru citovanú v bodoch 159 až 161 vyššie dopustila nesprávneho právneho posúdenia, keď konania vytýkané žalobcom kvalifikovala za jediné a nepretržité porušenie. Na tento účel je tiež potrebné v rámci úvodných pripomienok uviesť stanovisko, ktoré Komisia prijala v tomto ohľade v oznámení o výhradách a porovnať ho so zisteniami uvedenými v Rozhodnutí.

— Stanovisko prijaté Komisiou v oznámení o výhradách a zistenia uvedené v Rozhodnutí

164 Z bodu 111 oznámenia o výhradách z 22. mája 2003 vyplýva, že Komisia sa v tomto období domnievala, že kartel trval na svetovej úrovni od roku 1992 do roku 1998 a na európskej úrovni od marca 1993 do októbra 1998. Komisia sa preto domnievala, že bol uskutočnený na rôznych úrovniach: svetovej, regionálnej alebo národnej v závislosti od záujmov a záväzkov jeho účastníkov na dotknutých trhoch (bod 78 oznámenia o výhradách). Podľa Komisie kartel spočíval v nepretržitej dohode medzi výrobcami cholínchloridu, ktorá zahŕňala v podstate dohody na svetovej úrovni a regionálne „pod-dohody“ na európskej úrovni (body 79 a 84 oznámenia o výhradách).

165 Z bodov 168 a 169 oznámenia o výhradách vyplýva, že európska časť kartelu podľa posúdenia Komisie predstavovala osobitné uplatnenie zásad dohodnutých na svetovej úrovni, pričom ju umožnila záruka, že severoamerickí výrobcovia nebudú zasahovať do európskeho trhu prostredníctvom dovozu cholínchloridu na tento trh. Podľa výrazu viackrát použitého Komisiou v oznámení o výhradách (pozri napríklad body 79, 84, 90 a 169) išlo teda o „pod-dohody“ týkajúce sa Európy. Čo sa týka severoamerických výrobcov, Komisia sa domnievala, že ich zodpovednosť za konania ako celok sa zakladá na skutočnosti, že vedeli o existencii uvedených „pod-dohôd“ (bod 169 oznámenia o výhradách).

166 Zdá sa preto, že v okamihu zaslania oznámenia o výhradách účastníkom konania sa Komisia domnievala, že dohody na svetovej a európskej úrovni predstavovali jediné porušenie, pri ktorého uskutočnení zohrával každý jeho účastník osobitnú úlohu.

167 Po poskytnutí pripomienok k obsahu oznámenia o výhradách severoamerickými výrobcami však Komisia vzala späť výhrady týkajúce sa tajných kontaktov na svetovej úrovni, ktoré sa údajne mali konať po 20. apríli 1994 (body 121 až 123, 144 až 147, 149 a 151 oznámenia o výhradách).

168 Za týchto okolností Komisia prijala svoj postoj uvedený v Rozhodnutí týkajúci sa vzťahu medzi svetovou a európskou úrovňou dotknutých dohôd.

169 V odôvodnení č. 64 Rozhodnutia pod názvom „Organizácia kartelu“ Komisia tvrdí, že kartel sa uskutočňoval „na dvoch rôznych, ale úzko spojených úrovniach“. Cieľom činností podnikov na svetovej úrovni bolo podľa tohto odôvodnenia zvýšenie cien vo svetovom rebríčku, kontrola spracovateľov a distribútorov cholínchloridu v snahe zaručiť, aby neponúkali cholínchlorid za nízke ceny, a rozdelenie svetových trhov na základe dohody, podľa ktorej severoamerickí výrobcovia ustúpia z európskeho trhu.

170 V odôvodnení č. 65 Rozhodnutia venovanom stretnutiam na európskej úrovni Komisia uvádza, že tieto stretnutia slúžili na uskutočňovanie dohody uzavretej na svetovej úrovni vrátane dohody uzavretej medzi samotnými európskymi výrobcami s cieľom zvýšiť ceny a kontrolovať spracovateľov v Európe. Tieto stretnutia sa týkali zvýšenia cien nielen v EHP ako celku, ale aj na národných trhoch, ako aj vo vzťahu k jednotlivým zákazníkom. Všetko sa zorganizovalo tak, aby sa rešpektovali trhové podiely európskych výrobcov s cieľom zaručiť lepšiu výnosnosť a stabilizáciu trhov. Táto stabilizácia sa podľa odôvodnenia č. 68 Rozhodnutia dosiahla vylúčením alebo zabránením vývozu konkurentmi do geografických zón, v ktorých mali iní konkurenti významné trhové podiely. Kľúčovou skutočnosťou v tomto ohľade bola podľa tohto odôvodnenia dohoda stanovujúca, že európski výrobcovia nebudú vyvážať do Severnej Ameriky a že severoamerickí výrobcovia nebudú vyvážať na európsky trh. Vďaka tomuto rozdeleniu trhov mohli uvedení výrobcovia „stabilizovať“ svoje

národné trhy a zlepšiť výnosnosť vo svojom regióne. Taktiež sa uzavrela dohoda s cieľom zvýšenia cien vo svete na rovnakých úrovniach. Táto dohoda mala umožniť nielen zlepšiť výnosnosť trhu, ale aj zabrániť akejkoľvek destabilizácii vývozov medzi jednotlivými regiónmi. A práve sledovanie týchto cieľov spôsobovalo nevyhnutnosť kontroly spracovateľov a distribútorov.

171 Podľa odôvodnenia č. 69 Rozhodnutia sa zmluvy uzavreté na svetovej úrovni týkali štyroch vzájomne prepojených protisúťažných činností, ktoré spočívali v určení a zvýšení svetových cien, v rozdelení svetových trhov (ústup severoamerických výrobcov z európskeho trhu a európskych výrobcov zo severoamerického trhu), v kontrole distribútorov a spracovateľov a nakoniec v pravidelnej výmene po obchodnej stránke citlivých informácií s cieľom zabezpečiť výkon dotknutých dohôd.

172 Po opise stretnutí, ktoré sa konali na svetovej a európskej úrovni, venuje Komisia desať odôvodnení analýze pojmu jediné a nepretržité porušenie, ako aj uplatneniu zásad vzťahujúcich sa na prejednávanú vec. V odôvodneniach č. 145 až 148 Rozhodnutia pod názvom „Pojem jediné a nepretržité porušenie — Zásady“, Komisia zachovala veľkú časť odôvodnenia uvedeného v oznámení o výhradách (pozri bod 166 vyššie), citujúc pritom rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 150 vyššie. V odôvodneniach č. 150 až 154 Rozhodnutia však Komisia odôvodňuje svoje nové úvahy týkajúce sa uplatnenia zásady jediného a nepretržitého porušenia v prejednávanej veci.

173 Podľa odôvodnenia č. 150 Rozhodnutia mali dohody na svetovej úrovni a dohody na európskej úrovni jediný protisúťažný cieľ, konkrétne narušiť bežné podmienky hospodárskej súťaže v EHP. Presnejšie, z porovnania dohôd uzavretých na týchto dvoch úrovniach vyplýva, že dohody uzavreté na európskej úrovni by bolo možné

považovať za pokračovanie európskych výrobcov v tom, čo bolo v súvislosti so zvýšeniami cien a kontrolou spracovateľov pôvodne dohodnuté na svetovej úrovni nielen so severoamerickými výrobcami, ale tiež medzi samotnými európskymi výrobcami. Komisia uvádza, že s cieľom zvýšenia cien fakturovaných určitým európskym zákazníkom boli títo zákazníci rozdelení medzi dotknutých európskych výrobcov. Podľa Komisie je zjavné, že na to, aby sa výrobcovia mohli dohodnúť o takomto rozdelení, museli rešpektovať svoje jednotlivé celkové trhové podiely v Európe.

174 Podľa odôvodnenia č. 151 Rozhodnutia sa Akzo Nobel, UCB a BASF zúčastnili predmetných činností jednak na európskej úrovni, ako aj na svetovej úrovni, a to tak, že sa najskôr na svetovej úrovni dohodli o určitých činnostiach, ktoré je potrebné uskutočniť v EHP, a následne pokračovali v týchto činnostiach stretnutiami na európskej úrovni. Severoamerickí výrobcovia sa európskych stretnutí nezúčastnili, pretože v okamihu, keď tieto stretnutia začali, dohody na svetovej úrovni práve speli k svojmu ukončeniu. Navyše aj za predpokladu, že európske dohody sa začali uskutočňovať pred 14. marcom 1994 (čo Komisia, ako sama pripúšťa, nie je schopná preukázať), bola účasť na nich pre severoamerických výrobcov nepotrebná, pretože súhlasili so svojim ústupom z európskeho trhu.

175 Podľa odôvodnenia č. 152 Rozhodnutia severoamerickí výrobcovia mali alebo museli mať vedomosť o európskych dohodách. Hlavným cieľom sledovaným európskymi výrobcami prostredníctvom ústupu severoamerických výrobcov z európskeho trhu bola „stabilizácia“ európskeho trhu. Táto „stabilizácia“ však nebola možná bez ďalších doplňujúcich tajných dohôd medzi európskymi výrobcami.

176 Na záver Komisia v odôvodnení č. 153 Rozhodnutia uvádza, že európski výrobcovia sa v skutočnosti dohodli o narušovaní hospodárskej súťaže v EHP od začatia svetových dohôd až do ukončenia európskych dohôd. Skutočnosť, že európski výrobcovia

mali spoločne 80 % podiel na európskom trhu, podľa Komisie preukazuje, že boli schopní uskutočniť svoje dohody aj po ukončení dohôd na svetovej úrovni.

O kvalifikácii dotknutého porušujúceho správania

177 Je potrebné zdôrazniť, že na základe judikatúry citovanej v bode 159 vyššie predstavujú protisúťažné činnosti vyvíjané na svetovej úrovni a opísané v odôvodnení č. 69 Rozhodnutia samy osebe jediné porušenie. Toto porušenie pozostáva z dohôd (o určení a zvýšení svetových cien, o ústupe severoamerických výrobcov z európskeho trhu a o kontrole distribútorov a spracovateľov), ako aj zo zosúladených postupov (výmene citlivých informácií v snahe vzájomne ovplyvňovať obchodné správanie účastníkov).

178 To platí aj pre protisúťažné činnosti na európskej úrovni, ktoré samy osebe predstavujú jediné porušenie pozostávajúce z dohôd (o určení cien a zvýšení cien v EHP, a to na národných trhoch, ako aj vo vzťahu k jednotlivým zákazníkom, o prideľovaní zákazníkov, o rozdelení trhových podielov a o kontrole distribútorov a spracovateľov), ako aj zo zosúladených postupov (výmene citlivých informácií v snahe vzájomne ovplyvňovať obchodné správanie účastníkov).

179 Z uplatnenia tejto judikatúry na prejednávanú vec však automaticky nevyplýva, že dohody na svetovej a európskej úrovni tvoria ako celok jediné a nepretržité porušenie. Zdá sa totiž, že existencia spoločného cieľa spočívajúceho v narušení normálneho vývoja cien vo veciach, ktorých sa uvedená judikatúra týka, odôvodňovala kvalifikáciu rôznych dohôd a zosúladených postupov za súčasti jediného porušenia. V tomto ohľade nemožno opomenúť, že tieto konania sa vzájomne doplňovali v tom

zmysle, že účelom každého z nich bolo čeliť dôsledkom riadnej hospodárskej súťaže, pričom všetky na základe vzájomného pôsobenia prispievali k uskutočneniu súhrnu protisúťažných účinkov plánovaných zúčastnenými subjektmi v rámci globálneho plánu sledujúceho jediný cieľ.

180 V tomto kontexte je potrebné upresniť, že pojem jediný cieľ nemožno vymedziť všeobecným odkazom na narušenie hospodárskej súťaže na trhu s cholínchloridom, pretože ovplyvnenie hospodárskej súťaže, či už ako predmet alebo účinok, je spoločnou základnou zložkou každého správania spadajúceho do pôsobnosti článku 81 ods. 1 ES. Takáto definícia pojmu jediný cieľ môže pojem jediné a nepretržité porušenie pripraviť o časť jeho zmyslu, keďže by mala za následok, že viaceré správania týkajúce sa určitého hospodárskeho odvetvia, ktoré článok 81 ods. 1 ES zakazuje, by sa mali systematicky kvalifikovať za súčasti jediného porušenia.

181 Je teda potrebné overiť, či sa dve skupiny dohôd a zosúladených postupov, ktoré Komisia v Rozhodnutí sankcionuje ako jediné a nepretržité porušenie, navzájom doplňujú v zmysle opísanom v bode 179 vyššie. Komisia sama navyše odôvodňuje svoje stanovisko odkazom na skutočnosť, že dohody na svetovej a európskej úrovni boli „úzko spojené“ (pozri body 4, 142 a 169 vyššie). V tomto ohľade je namieste zohľadniť všetky okolnosti, ktoré by mohli preukázať alebo spochybniť takúto väzbu, ako napríklad doba uplatnenia, obsah (vrátane použitých metód) a súčasne aj cieľ rôznych dotknutých dohôd a zosúladených postupov.

182 V súvislosti s dobou uplatnenia predmetných dohôd je nutné konštatovať, že zo skutočnosti, že k ukončeniu dohôd na svetovej úrovni došlo najneskôr 20. apríla 1994, vyplýva, že od tohto dátumu severoamerickí výrobcovia už neboli povinní nevyvážať do Európy. Samotná Komisia uvádza, že neexistujú žiadne dôkazy o ďalších stretnutiach alebo kontaktoch, na ktorých by sa severoamerickí výrobcovia zúčastnili alebo

prostredníctvom ktorých by určovali ceny pre EHP alebo potvrdili svoj pôvodný záväzok nevyvážať do Európy aj po tomto dátume (pozri odôvodnenie č. 165 Rozhodnutia). Z toho vyplýva, že posúdenie, podľa ktorého bolo na rozdelenie európskeho trhu medzi európskych výrobcov a zároveň zachovanie vysokých cien potrebné, aby si európski výrobcovia boli istí, že nebudú musieť čeliť hospodárskej súťaži zo strany severoamerických výrobcov (pozri bod 153 vyššie), nezohľadňuje skutočnosť, že dohody na svetovej úrovni po 20. apríli 1994 už neboli účinné. Dohody o rozdelení európskeho trhu boli teda uskutočnené bez toho, aby existovala akákoľvek dohoda zakazujúca dovoz zo Spojených štátov.

183 Navyše nemožno prijať ani záver Komisie, podľa ktorého by rozdelenie svetových trhov zúčastneným podnikom neprinieslo žiaden prospech, ak by zároveň nedošlo k rozdeleniu európskeho trhu a naopak (pozri bod 153 vyššie). V prejednávanej veci bolo totiž cieľom zákazu vývozu na európsky trh zabrániť rozvratu trhu predajom cholínchloridu za umelo znížené ceny, čo by viedlo k opätovnému získaniu určitej časti pevných výdavkov prebytočnej výroby (odôvodnenia č. 39 a 68 Rozhodnutia). Odstránenie tejto obchodnej hrozby predstavuje cieľ líšiaci sa od cieľa, ktorý spočíva v rozdelení európskeho trhu a ktorý si na to, aby sa dosiahol, vyžaduje, ako to bude uvedené ďalej, uplatnenie odlišných mechanizmov.

184 V dôsledku toho mali európske dohody, ktoré sa uzavreli až 14. marca 1994 na stretnutí v Schotene, pričom účastníci konania konštatovali neúspech svetových dohôd na posledných stretnutiach v Bruggách a v Johor Baharu v novembri 1993 a v apríli 1994 (odôvodnenia č. 92 až 95 Rozhodnutia), z tohto pohľadu samostatný dosah oproti dohode o vzájomnom ústupe z európskeho a severoamerického trhu. Toto zistenie sa ponúka o to viac v súvislosti s obdobím nasledujúcim po formálnom skončení všetkých pokusov o dosiahnutie dohody na svetovej úrovni (na stretnutí v Johor Baharu od 14. do 20. apríla 1994). Komisia teda v odôvodnení č. 68 Rozhodnutia nesprávne uviedla, že európski výrobcovia mohli „stabilizovať“ trh EHP vďaka predchádzajúcemu rozdeleniu svetových trhov, pretože tieto trhy v období uskutočnenia dohôd na európskej úrovni už neboli rozdelené medzi severoamerických a európskych výrobcov.

185 Komisia navyše tým, že tvrdí, že po formálnom ukončení svetových dohôd účastníci pokračovali v ich vykonávaní a že severoamerickí výrobcovia sa naďalej držali mimo európskeho trhu uplatňujúc tým svetové dohody (pozri bod 155 vyššie), protirečí odôvodneniu č. 165 Rozhodnutia, podľa ktorého nemá dôkazy, ktoré by naznačovali, že došlo k ďalším stretnutiam alebo kontaktom, na ktorých by sa severoamerickí výrobcovia zúčastnili alebo prostredníctvom ktorých by určovali ceny pre EHP alebo potvrdili svoj pôvodný záväzok nevyvážať do Európy aj po tomto dátume (pozri bod 9 vyššie).

186 Komisia pri vypočutí na pojednávaní v súvislosti s týmto bodom uviedla, že nechcela tvrdiť, že svetová dohoda pretrvávala aj po dátume jej ukončenia uvedenom v Rozhodnutí, ale že v praxi ostalo správanie zúčastnených podnikov viac-menej také, ako bolo vtedy, keď uvedené dohody boli účinné. Preto bolo namieste rozlišovať medzi touto okolnosťou a okolnosťou uvedenou v odôvodnení č. 165 Rozhodnutia, ktorá sa týka trvania svetovej dohody.

187 Je nutné konštatovať, že toto rozlíšenie, ktoré navyše protirečí písomným vyjadreniam Komisie (pozri bod 155 vyššie), sa zakladá na nesprávnom výklade článku 81 ES. Podľa ustálenej judikatúry sa totiž režim hospodárskej súťaže zavedený článkami 81 ES a 82 ES zaujíma o hospodárske výsledky dohôd, alebo inej porovnateľnej formy zhody alebo zosúladenia, a nie o ich právnu formu. V dôsledku toho v prípade kartelov, ktorých účinnosť skončila, na uplatnenie článku 81 ES stačí, aby po ich formálnom skončení naďalej trvali ich účinky (pozri rozsudky Súdu prvého stupňa z 29. júna 1995, Solvay/Komisia, T-30/91, Zb. s. II-1775, bod 71, a z 11. decembra 2003, Ventouris/Komisia, T-59/99, Zb. s. II-5257, bod 182, a tam citovanú judikatúru). Z toho vyplýva, že dĺžka porušenia sa nesmie posudzovať v závislosti od doby, počas ktorej je dohoda účinná, ale v závislosti od doby, počas ktorej sa obvinené podniky správali spôsobom zakázaným článkom 81 ES. Stanovisko Komisie však neumožňuje vysvetliť dôvody, pre ktoré severoamerickým výrobcom nebola uložená žiadna pokuta, ak sa aj po 20. apríli 1994 správali spôsobom upraveným vo svetových dohodách. Výklad odôvodnenia č. 165 Rozhodnutia navrhnutý Komisiou preto nemožno prijať.

188 Čo sa týka okolnosti uvedenej Komisiou v duplike vo veci T-111/05, že účinky svetového kartelu pretrvávali aj po jeho formálnom skončení (pozri bod 155 vyššie), je namieste zdôrazniť, že táto okolnosť sa rovnako ako tvrdenie spomínané v predchádzajúcom bode v Rozhodnutí nenachádza. Vysvetlenie poskytnuté Komisiou na pojednávaní, podľa ktorého v odôvodnení č. 96 Rozhodnutia na túto okolnosť odkazovala, keď uviedla, že vývoz smerujúci zo Severnej Ameriky do EHP ostal po ukončení svetových dohôd pomerne slabý, nemožno prijať. Z odôvodnení č. 40 a 44 Rozhodnutia totiž vyplýva, že dovoz cholínchloridu v roku 1990 predstavoval približne 9 % odhadovanej hodnoty trhu v Spoločenstve zloženom z dvanástich členských štátov, kým v roku 1997 dosiahol dovoz cholínchloridu 9,3 % objemu predaja v celom EHP. Tieto čísla nepodopierajú stanovisko Komisie, keďže odhaľujú, že pokiaľ ide o dovoz na európsky trh, situácia bola viac či menej rovnaká, jednak čo sa týka obdobia predchádzajúceho uzavretie dohôd na svetovej úrovni, ako aj čo sa týka obdobia nasledujúceho po uplynutí ich platnosti a že z tohto dôvodu tieto dohody nemali, čo sa týka interkontinentálneho dovozu, podstatný vplyv na štruktúru európskeho trhu.

189 V každom prípade, aj za predpokladu, že by odôvodnenie č. 96 Rozhodnutia v zásade odkazovalo na údajné zmeny v štruktúre európskeho trhu v dôsledku svetových dohôd, ktoré zjednodušili uskutočnenie európskych dohôd, táto okolnosť sa nepreukázala. Súd prvého stupňa totiž účastníkov konania, ako aj Akzo Nobel vyzval, aby poskytli svoje hodnotenie trhových podielov žalobcov a Akzo Nobel na európskom trhu (v tom zmysle, že zahŕňa členské štáty Spoločenstva, ako aj štáty EZVO, ktoré tvorili EHP v roku 1994) v treťom štvrťroku 1992, teda na začiatku uplatňovania svetových dohôd. Žiaden z účastníkov konania však v tejto súvislosti nepredložil presné údaje, a to z dôvodu, že k predmetným transakciám došlo veľmi dávno. Preto je potrebné uskutočniť posúdenie na základe údajov vyplývajúcich z Rozhodnutia, ako aj na základe tých, ktoré pochádzajú zo správneho spisu, na ktorý sa v Rozhodnutí odkazuje.

190 Ako sa uvádza v odôvodneniach č. 97 a 153 Rozhodnutia, v okamihu, keď sa začali uplatňovať európske dohody (marec 1994), Akzo Nobel, BASF a UCB mali spoločne

viac ako 75 % podiel európskeho trhu, a preto si tento trh mohli rozdeliť bez toho, aby sa obávali správania iných svetových výrobcov. V každom prípade sa nezdá, že by tento vysoký trhový podiel bol výsledkom svetových dohôd. Z odôvodnenia č. 40 Rozhodnutia totiž vyplýva, že v roku 1990 predstavoval dovoz cholínchloridu približne 9 % hodnoty trhu Spoločenstva (dovezených 3 525 t z celkových 40 000 t). Počas prvých siedmich mesiacov roku 1992, prvého roku porušenia na svetovej úrovni, predstavoval dovoz do Európy pochádzajúci zo Severnej Ameriky 2 900 t na trhu s celkovým objemom 43 800 t, teda 6,6 % európskeho trhu (odôvodnenie č. 71). Tento istý rok sa trhový podiel Ertisa zvýšil na maximálne 7,9 % (výrobná kapacita predstavovala 3 500 t podľa strany 1999 správneho spisu pripojeného k vyjadreniu k žalobe vo veci T-101/05). Ak sa zohľadní trhový podiel ICI (štvrtého európskeho výrobcu, ktorý sa nepodieľal na predmetných činnostiach, keďže sa tradične obmedzoval na trh Spojeného kráľovstva) vo výške približne 15 % v zmysle poznámky pod čiarou č. 152 Rozhodnutia, ostáva Akzo Nobel, BASF a UCB v roku 1992 spoločne trhový podiel najmenej 70,5 %. Preto je namiesto konštatovať, že svetové dohody nevyvolali dostatočne významnú zmenu štruktúry európskeho trhu, a to najmä vo vzťahu k spoločnému trhovému podielu BASF, UCB a Akzo Nobel, aby to umožnilo dospieť k záveru, že práve vďaka týmto dohodám si títo traja európski výrobcovia mohli rozdeliť trh EHP.

191 Za týchto okolností nemožno prijať tvrdenie, podľa ktorého dohody na európskej úrovni predstavujú pokračovanie a vykonávanie svetových dohôd, pričom rozdelenie trhov na svetovej úrovni sa jednoducho nahrádza rozdelením národných európskych trhov (pozri bod 155 vyššie). Protisúťažnú dohodu totiž v zásade nemožno považovať za prostriedok na vykonanie inej dohody, ktorá už bola ukončená (pozri v tomto zmysle rozsudok JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 139 vyššie, bod 363).

192 Čo sa týka cieľa sledovaného každou z dvoch skupín dohôd, z odôvodnení č. 64 až 68 a 150 až 153 Rozhodnutia vyplýva, že Komisia sa odvoláva na existenciu jediného protisúťažného cieľa, ktorý spočíval v dosiahnutí umelého zvýšenia cien. Aj keď je však pravdou, že svetová dohoda uvádzala minimálne ceny, ktoré mali výrobcovia uplatňovať (pozri napríklad odôvodnenia č. 77, 79, 85, 88, 90, 91 a 92 Rozhodnutia),

pravdou tiež ostáva, že jediným cieľom tohto opatrenia bolo chrániť kľúčový prvok tejto dohody, konkrétne zabrániť vývozu z Európy do Severnej Ameriky a naopak, a nie rozdeliť európsky trh medzi európskych výrobcov. Ak by sa výrobcovia rozhodli predávať európskym spracovateľom a distribútorom za príliš nízke ceny (z dôvodu ich prebytočných kapacít), podľa odôvodnenia č. 151 Rozhodnutia by to spracovateľom a distribútorom umožnilo vyvážať cholínchlorid do Spojených štátov za konkurencieschopné ceny. Severoamerickí výrobcovia by naproti tomu museli teda prijať v zmysle dohody vhodné správanie voči svojim zákazníkom (spracovateľom a distribútorom) v Spojených štátoch.

193 Podľa odôvodnenia č. 85 Rozhodnutia, ktoré cituje deklaráciu DuCoa, „je správne povedať, že keď sa vyhlásilo, že sa chceli pokúsiť o zvýšenie na svetovej úrovni, išlo predovšetkým o ceny na Ďalekom Východe a v Latinskej Amerike; ani nediskutovali, ani neuzavreli s Európanmi dohodu o cenách v Severnej Amerike, ani dohodu o cenách v Európe, a tieto otázky neboli predmetom žiadneho pokusu o dohodu“. Podľa tohto vyhlásenia „sa americkí výrobcovia nikdy nepokúsili predpisovať ceny cholínu v Západnej Európe…, poukázali však na skutočnosť, že ak by boli ceny v Európe veľmi nízke, mohlo by dôjsť k opätovnému vývozu výrobku do Spojených štátov“. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, znenie tohto vyhlásenia neumožňuje, aby sa vykladalo v tom zmysle, že sa týka výlučne stretnutia z januára 1993.

194 Čo sa týka dvoch posledných viet odôvodnenia č. 152, podľa ktorých vzájomné prepojenie svetovej a európskej vetvy kartelu preukazuje skutočnosť, že stabilizácia európskeho trhu, ktorá bola jedným z cieľov svetovej dohody, by bola nemožná bez ďalších tajných dohôd medzi európskymi výrobcami, tieto tvrdenia sa zakladajú na nesprávnom predpoklade. Ani z Rozhodnutia, ani zo spisových písomností predložených Súdu prvého stupňa, o ktoré sa Komisia opiera, totiž nevyplýva, že „stabilizácia“ trhov, ktorá bola predmetom svetovej dohody, predstavovala v tomto prípade rozdelenie európskeho a amerického trhu medzi výrobcov, ktorí na ňom ostali činnými.

195 Naopak, tak ako sa už uviedlo (pozri bod 192 vyššie), cieľom tejto „stabilizácie“ bolo zabrániť interkontinentálnym vývozom za ceny nižšie ako ceny uplatňované v regióne, do ktorého sa dováža. Podľa odôvodnenia č. 39 Rozhodnutia, „ak k tomu dôjde, [dovoz] môže mať napriek svojmu nízkemu dotknutému objemu destabilizujúci účinok na úroveň cien uplatňovaných v regióne, do ktorého sa dováža, najmä v prípade, ak je táto úroveň cien relatívne vysoká“. Toto odôvodnenie upresňuje, že tento typ predaja môže byť zaujímavý pre spoločnosť, ktorej výroba je prebytočná a ktorá sa snaží získať späť časť fixných nákladov.

196 Skutočnosť, že „stabilizácia“ trhov sa musí chápať týmto spôsobom, potvrdzuje aj odôvodnenie č. 68 Rozhodnutia venované fungovaniu kartelu na svetovej úrovni, ktoré stanovuje, že: „… nemožno vylúčiť riziko, že výrobcovia sa zbavia určitej prebytočnej výroby vo forme príležitostného nárazového predaja určeného výlučne na krytie fixných výrobných nákladov. Hoci by išlo len o malé množstvá, mohlo by to narušiť ceny na dovoznom trhu, keďže zákazníci by mohli použiť takýto predaj, ak by k nemu došlo, na účely dohodnutia zníženia cien. Stabilizácia trhu sa teda dosiahne odstránením alebo zabránením vývozu konkurentmi do tých geografických zón, v ktorých majú iní konkurenti významné trhové podiely. Kľúčovou otázkou v tomto ohľade bola dohoda stanovujúca, že európski výrobcovia nebudú vyvážať do Severnej Ameriky a že severoamerickí výrobcovia nebudú vyvážať na európsky trh. Vďaka tomuto rozdeleniu trhov mohli ostatné subjekty ‚stabilizovať‘ svoj národný trh a zlepšiť výnosnosť vo svojom regióne“. Ani za predpokladu, že Komisia pod pojmami „zlepšiť výnosnosť vo svojom regióne“ nechápe výlučne ústup severoamerických výrobcov, ale aj rozdelenie trhu EHP medzi európskych výrobcov, nemožno takúto analýzu prijať vzhľadom na dôsledky vyplývajúce zo skončenia protisúťažných činností na svetovej úrovni, ku ktorým došlo najneskôr 20. apríla 1994 (pozri body 184 až 190 vyššie).

197 Ďalej je potrebné uviesť, že tak ako vyplýva z odôvodnení č. 71 a 75 a z poznámok pod čiarou 31 a 66 Rozhodnutia, v čase, keď sa začala uplatňovať svetová dohoda, všetci výrobcovia mali prebytočné kapacity, pričom táto okolnosť priala interkontinentálnemu vývozu cholínchloridu za nízke ceny, a tým ohrozovala stabilitu

svetových trhov (pozri body 192 a 195 vyššie). Preto sa pojem „stabilizácia“ trhov v rámci svetovej dohody netýkal rozdelenia v rámci európskeho trhu a v rámci severoamerického trhu, ako to uvádza odôvodnenie č. 152 Rozhodnutia. Skutočnosť, že európski výrobcovia začali s rozdelením európskeho trhu až po skončení svetového kartelu, a to v čase, keď jeho účastníci konštatovali jeho neúspech (odôvodnenie č. 93 Rozhodnutia), svedčí o tom, že ich cieľom nebolo zúčastniť sa na svetových dohodách s tým, aby neskôr pristúpili k rozdeleniu trhu, ktorý im bude vyhradený. Navyše je nutné konštatovať, že Komisia v Rozhodnutí neuvádza žiaden dôkaz, ktorý by preukazoval existenciu takéhoto cieľa.

198 Zároveň sa tiež kontrola, ktorej boli vystavení distribútori a spracovatelia, čo sa týka jej obsahu, líši v závislosti od sledovaného cieľa. V rámci svetových dohôd mala táto kontrola formu fakturácie cholínchloridu „za primerané ceny“ [odôvodnenie č. 69 písm. c) Rozhodnutia]. Čo sa týka tohto opatrenia, Komisia v odôvodnení č. 81 Rozhodnutia uvádza, že: „… táto kontrola sa mohla vykonávať najmä tak, že sa zabezpečilo, aby spracovatelia kupovali cholínchlorid od členov kartelu za primeraných podmienok. Poznámky Bioproducts hovoria toto: ‚Musíme kontrolovať suroviny spracovateľov. Budeme mať zisk zo zvýšenia cien.‘ Tento cieľ vyplýva tiež z dokumentu citovaného v odôvodnení č. 75, ktorý hovorí toto: ‚Spracovatelia a distribútori by mali byť kontrolovaní prostredníctvom primeraných cien‘. Na záver, podľa iného dokumentu pochádzajúceho zo stretnutia [v Ludwigshafene]: ‚Každý výrobca [cholínchloridu] je zodpovedný za kontrolu spracovateľov na svojom národnom trhu. Dodávka tekutého [cholínchloridu] pochádzajúca z iného regiónu podkopáva toto pravidlo a rozbíja trh.‘“ Preto táto kontrola predpokladala rešpektovanie „prahových“ cien dohodnutých na stretnutiach európskych a severoamerických výrobcov (odôvodnenia č. 77 a 79 Rozhodnutia).

199 V súvislosti s cieľom tejto kontroly Komisia v odôvodnení č. 151 Rozhodnutia uvádza: „Čo sa týka zvýšení cien v Európe, záujem severoamerických výrobcov sa obmedzoval na získanie záruky, že hladina cien v Európe príliš neklesne pod cenovú hladinu v iných svetových regiónoch. Keďže by však k tejto situácii zjavne nedošlo, ak by spracovatelia podliehali kontrole, nebolo nutné skúmať osobitne európske

ceny počas svetových stretnutí inak ako prvok zvýšenia cien, o ktorom sa rozhodlo na svetovej úrovni.“ Cieľom tejto kontroly bolo teda zabrániť distribútorom a spracovateľom, aby ohrozili cieľ týchto dohôd, konkrétne vzájomný ústup z európskeho a severoamerického trhu. Účastníci dohôd týkajúcich sa vzájomného ústupu z trhov však tieto dohody podľa odôvodnenia č. 165 Rozhodnutia (pozri body 185 až 187 vyššie) ukončili najneskôr 20. apríla 1994.

200 Kontrola distribútorov a spracovateľov v rámci európskych dohôd mala podľa odôvodnenia č. 99 písm. d) Rozhodnutia naopak viacero foriem, ktoré spočívali v zabránení uskutočnenia predajov za preferenčné ceny (opatrenie týkajúce sa distribútorov), v zaručení, že spracovatelia nakúpia suroviny od členov kartelu za primeraných podmienok, v informovaní distribútorov a spracovateľov o cenových úrovniach dohodnutých členmi kartelu a vo vytvorení výhradných väzieb s jednotlivými distribútormi a spracovateľmi. Čo sa týka cieľa tejto kontroly, toto isté odôvodnenie zdôrazňuje, že spočíval v zaručení účinnosti dohôd o trhových podieloch, rozdelení zákazníkov a cenách, tak ako boli dohodnuté európskymi výrobcami.

201 Svetové dohody o cenách preto nemajú, ako tvrdí Komisia, „úzku spojitosť“ s rozdelením trhu v EHP medzi európskych výrobcov, ktoré sa uskutočnilo po ich definitívnom ukončení. Preukazuje to aj skutočnosť, že toto rozdelenie si podľa odôvodnení č. 65, 103, 105 a 113 Rozhodnutia vyžadovalo uplatnenie inej techniky spočívajúcej v určení diferencovaných cien každým európskym výrobcom vo vzťahu ku každému zákazníkovi, aby bol tento zákazník „pridelený“ určenému výrobcovi na základe tajných dohôd na európskej úrovni. Takýto výsledok nemohol byť dosiahnutý na základe jedinej „prahovej“ ceny určenej na uplatnenie všetkými výrobcami, tak ako ju definujú svetové dohody (odôvodnenia č. 77 a 79 Rozhodnutia).

202 Okrem toho nič nenútilo európskych výrobcov, aby po ukončení svetových dohôd vychádzali na účely rozdelenia európskej klientely z „prahových“ cien dohodnutých v rámci týchto dohôd. Za týchto okolností sa tvrdenie Komisie, podľa ktorého z určenia „prahovej“ ceny na svetovej úrovni nevyhnutne vyplýva určenie cien na európskej úrovni, javí ako irelevantné.

203 Taktiež je potrebné zdôrazniť, že Rozhodnutie neobsahuje žiadne dôkazy, ktorými by bolo možné preukázať, že európski výrobcovia uzavreli dohodu o rozdelení trhu EHP (hoci aj neskoršom) na stretnutiach týkajúcich sa svetového kartelu ani že mali záujem využiť svetové dohody s cieľom uľahčiť neskoršie rozdelenie trhu EHP. Komisia navyše v odôvodnení č. 151 Rozhodnutia pripúšťa, že takúto okolnosť nie je schopná preukázať. Ak by tomu tak bolo, nebol by dôvod neumiestniť začiatok dohôd týkajúcich sa rozdelenia EHP pred 14. marec 1994, ktorý je dátumom prvého stretnutia európskych výrobcov. O takýto prípad však nejde.

204 Za týchto okolností je odôvodnenie č. 151 Rozhodnutia (pozri bod 174 vyššie) irelevantné, pretože sa snaží vysvetliť, prečo sa severoamerickí výrobcovia nezúčastnili na európskych stretnutiach. Táto časť odôvodnenia č. 151 totiž zodpovedá irelevantnému tvrdeniu predloženému európskymi výrobcami v rámci správneho konania, ktoré sa zakladalo na tom, že účastníci svetových a európskych dohôd neboli tie isté osoby.

205 Rovnako ani odôvodnenie č. 152 Rozhodnutia (pozri bod 175 vyššie) nemôže v potrebnej miere podložiť stanovisko Komisie, pretože uvádza, že severoamerickí výrobcovia vedeli alebo museli vedieť o existencii európskych dohôd. Vedomosť severoamerických výrobcov o týchto dohodách by totiž v prípade konštatácie, že išlo o jediné porušenie, mala za následok rozšírenie ich zodpovednosti na toto porušenie ako celok, a to za podmienky, že by medzi uvedenými dohodami a svetovými

dohodami existovala určitá spojitosť (pozri v tomto zmysle rozsudok JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 139 vyššie, bod 371). V dôsledku toho nemôže mať táto skutočnosť vplyv na zodpovednosť európskych výrobcov ani nemôže preukázať existenciu jediného a nepretržitého porušenia.

206 Všeobecné tvrdenie, podľa ktorého možno európske dohody považovať za pokračovanie európskych výrobcov v tom, čo bolo v súvislosti so zvýšením cien a kontrolou spracovateľov pôvodne dohodnuté na svetovej úrovni, a to nielen so severoamerickými výrobcami, ale aj medzi samotnými európskymi výrobcami, je preto nesprávne. To nutne platí aj pre posúdenie, podľa ktorého dohody ako celok predstavujú jediný kartel, z ktorého severoamerickí výrobcovia v určitom okamihu vystúpili a ktorého vlastnosti ostávajúci účastníci po tomto vystúpení upravili.

207 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy sa Komisia nemôže opierať o bod 67 rozsudku Dansk Rørindustri/Komisia, už citovaného v bode 150 vyššie. Ak je totiž pravdou, že v súvislosti s porušením týkajúcim sa najskôr dánskeho trhu s izolovanými potrubiami a po jeho prerušení celého európskeho trhu Súd prvého stupňa zohľadnil na účely jeho kvalifikácie ako jediného a nepretržitého porušenia jeho jediný cieľ spočívajúci v kontrole trhu mestského kúrenia, pravdou tiež ostáva, že toto posúdenie sa zakladalo aj na iných rovnako dôležitých zisteniach. Súd prvého stupňa preto v tomto rozsudku podľa vzoru Komisie zdôraznil existenciu „dlhodobého cieľa, ktorý bol sledovaný od počiatku kartelu v Dánsku, smerujúceho k rozšíreniu kontroly na celý trh…, a že medzi novou dohodou uzavretou na konci roku 1994 pre celý európsky trh a predchádzajúcimi dohodami existovala zjavná spojitosť, čo sa týka metód a postupov“ (body 65 a 68). Navyše v bode 67, na ktorý sa Komisia odvoláva, sa tiež uvádza, že z prvej dohody o koordinácii zvýšenia cien pre vývozné trhy vyplývalo, že „kartel medzi dánskymi výrobcami od počiatku presahoval rámec samotného dánskeho trhu“.

208 V prejednávanej veci však Komisia nepreukázala, že žalobcovia účasťou na svetových dohodách sledovali dlhodobejší cieľ spočívajúci v rozdelení trhu EHP, tak ako sa uskutočnilo v rámci európskych dohôd. Taktiež nepreukázala vzťah medzi metódami a postupmi použitými v rámci každej skupiny dohôd.

209 Vzhľadom na dôsledky vyplývajúce z neexistencie súbežnosti medzi vykonaním svetových a európskych dohôd (pozri body 182 až 191 vyššie), na skutočnosť, že vzájomný ústup z európskeho a severoamerického trhu a rozdelenie trhu EHP prostredníctvom pridelenia si zákazníkov predstavujú rôzne ciele dosahované rôznymi metódami (pozri body 192 až 202 vyššie), a nakoniec vzhľadom na neexistenciu dôkazov preukazujúcich zámer európskych výrobcov pristúpiť k svetovým dohodám s cieľom neskoršieho uskutočnenia rozdelenia trhu EHP (pozri bod 203 vyššie), je potrebné dospieť k záveru, že európski výrobcovia sa dopustili dvoch samostatných porušení článku 81 ods. 1 ES a nie jediného a nepretržitého porušenia.

210 Preto sa Rozhodnutie musí zrušiť v časti, v ktorej ukladá pokutu žalobcom z dôvodu ich účasti na svetovom karteli, teda na porušení, ktoré je premlčané. Vplyv tohto zrušenia na výpočet pokuty uloženej BASF sa preskúma nižšie v bodoch 212 až 223. Čo sa týka vplyvu tohto zrušenia na pokutu uloženú UCB, bude potrebné ho analyzovať po preskúmaní druhého žalobného dôvodu tohto žalobcu (pozri body 235 až 241 nižšie).

211 Za týchto okolností nie je potrebné rozhodnúť o žalobnom dôvode založenom na porušení práv BASF na obranu (pozri bod 157 vyššie).

O výpočte pokuty BASF

212 Najskôr je potrebné zdôrazniť, že tak žalobcovia, ako aj Komisia Súdu prvého stupňa na jeho žiadosť na pojednávaní oznámili svoje hodnotenie týkajúce sa výpočtu pokút za predpokladu, že by Súd prvého stupňa rozhodol o dôvodnosti žalobného dôvodu založeného na nesprávnom právnom posúdení pri kvalifikácii svetových a európskych dohôd za jediné porušenie. Ako sa už poukázalo v bode 120 vyššie, posúdenie týkajúce sa spolupráce BASF v rámci jeho tretieho žalobného dôvodu nemá žiaden vplyv na dôsledky, ktoré by posúdenie Súdu prvého stupňa týkajúce sa piateho žalobného dôvodu mohlo mať na zníženie pokuty.

213 Neobmedzená právomoc zverená súdu Spoločenstva článkom 31 nariadenia č. 1/2003 ho oprávňuje, aby nad rámec jednoduchého preskúmania zákonnosti sankcie nahradil posúdenie Komisiou svojím posúdením a v dôsledku toho zrušil, znížil alebo zvýšil uloženú pokutu alebo penále, pokiaľ mu je otázka ich výšky predložená na posúdenie (rozsudok Groupe Danone/Komisia, už citovaný v bode 65 vyššie, body 61 a 62). V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že usmernenia neprejudikujú posúdenie pokuty súdom Spoločenstva v prípade, že rozhoduje v rámci uvedenej právomoci (rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. júla 2005, Brasserie nationale a i./Komisia, T-49/02 až T-51/02, Zb. s. II-3033, bod 169).

214 V dôsledku toho je namieste, aby Súd prvého stupňa svoju neobmedzenú právomoc uplatnil, keďže BASF predložil Súdu prvého stupňa na posúdenie otázku výšky pokuty, ktorá mu bola uložená.

215 V tomto ohľade je potrebné na úvod preskúmať tvrdenie uvedené Komisiou v jej vyjadrení k žalobe vo veci T-111/05, podľa ktorého nový výpočet výšky pokút predpokladá zmenu rozdelenia európskych výrobcov do jednotlivých kategórií. Toto tvrdenie sa zakladá na skutočnosti, že v Rozhodnutí sa pristúpilo k tomu rozdeleniu na základe zohľadnenia podielov podnikov zúčastnených na porušení na svetovom

trhu v roku 1997, ktorý bol posledným rokom porušenia. Na základe tohto posúdenia boli UCB a Akzo Nobel zaradení do tretej kategórie (s jednotlivými trhovými podielmi 13,4 % a 12 %) a BASF do štvrtej kategórie s trhovým podielom 9,1 % (pozri bod 15 vyššie).

216 Keďže je však potrebné voči nim vyvodiť zodpovednosť len za jedno porušenie, a to porušenie týkajúce sa trhu EHP (pozri bod 210 vyššie), trhovými podielmi, ktoré je potrebné zohľadniť na účely rozdelenia európskych výrobcov do jednotlivých kategórií, sú trhové podiely týkajúce sa tohto trhu. Takáto zmena však nemení nič na zaradení podnikov do kategórií, ani na východiskových sumách pokút určených na základe závažnosti porušenia. Z odôvodnenia č. 44 Rozhodnutia totiž vyplýva, že v roku 1997 Akzo Nobel a UCB mali jednotlivo 28,9 % a 28,5 % podiel na európskom trhu, kým podiel BASF predstavoval 20,9 %. Toto rozdelenie trhových podielov odôvodňuje zachovanie zaradenia, ktoré uskutočnila Komisia, s Akzo Nobel a UCB v tej istej kategórii a s BASF v nižšej kategórii.

217 Čo sa týka všeobecnej úrovne východiskových súm pokút, tie musia ostať rovnaké, ako boli definované v odôvodnení č. 202 Rozhodnutia. Tieto východiskové sumy boli stanovené na základe veľmi závažnej povahy porušujúceho správania jednak na svetovej úrovni a jednak na európskej úrovni, ako aj na základe pomerne nízkej hodnoty európskeho trhu s cholínchloridom (52,6 milióna eur v roku 1997), pričom tieto faktory ostávajú relevantné aj v prípade, keď sa vyvodzuje zodpovednosť len za jedno porušenie, a to porušenie týkajúce sa trhu EHP.

218 Preto východisková suma pokuty stanovená pre BASF na základe závažnosti porušenia musí ostať nezmenená, a to vo výške 18,8 milióna eur.

219 Čo sa týka dĺžky trvania účasti BASF na európskych dohodách, z odôvodnení č. 101, 102, 105 a 206 Rozhodnutia vyplýva, že táto účasť začala 29. novembra 1994 na stretnutí v Amersfoorte (Holandsko) a skončila 30. septembra 1998. V tomto ohľade je

potrebné zdôrazniť, že prístup navrhnutý Komisiou spočívajúci v zvýšení východiskovej sumy pokuty o 10 % za každý celý rok trvania porušenia a o 5 % za každých ďalších celých šiestich mesiacov by mohol za okolností vo veci samej viesť k značným nerovnostiam medzi žalobcami. Keďže totiž účasť BASF na porušení trvala tri roky a desať celých mesiacov, skutočnosť, že by Súd prvého stupňa uplatnil zvýšenie o 5 % v snahe zohľadniť týchto desať mesiacov, by znamenala, že by sa do úvahy vôbec nezobrali ďalšie štyri mesiace porušenia. Tiež je potrebné uviesť, že v prejednávanej veci Súd prvého stupňa disponuje presnými dôkazmi týkajúcimi sa dĺžky účasti každého zo žalobcov na predmetnom porušení, a je preto schopný vypočítať ich pokutu takým spôsobom, ktorý bude odrážať presnú dĺžku ich účasti, a tým zvýšiť ich proporcionalitu.

220 Preto sa Súd prvého stupňa v rámci výkonu svojej neobmedzenej právomoci domnieva, že je potrebné uplatniť zvýšenie o 38 %, aby sa zohľadnilo obdobie troch rokov a desiatich mesiacov účasti BASF na porušení.

221 Základná čiastka pokuty BASF sa preto stanovuje na 25,944 milióna eur. V tomto okamihu je potrebné uplatniť aj zvýšenie o 50 % z dôvodu opakovania porušenia (pozri bod 18 vyššie), čo zvyšuje pokutu na 38,916 milióna eur.

222 Konečná výška pokuty BASF sa určí po znížení na základe spolupráce o 10 % z dôvodu nenamietania proti vecnej správnosti skutkových zistení. Naopak, čo sa týka dôkazov poskytnutých BASF v rámci spolupráce, za ktoré sa mu pokuta znížila o ďalších 10 % (pozri bod 87 vyššie), je potrebné pripomenúť, že skutočnosť, že podnik poskytne Komisii k dispozícii informácie týkajúce sa konaní, za ktoré nie je povinný na základe nariadení č. 17 a č. 1/2003 zaplatiť pokutu, nie je spoluprácou spadajúcou do pôsobnosti oznámenia o spolupráci z roku 1996 (rozsudok Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients/Komisia, už citovaný v bode 108 vyššie, bod 297). Keďže sa uvedené dôkazy týkali výlučne svetových dohôd, zatiaľ čo informácie týkajúce sa európskych dohôd poskytnuté BASF mali len minimálnu

hodnotu (pozri bod 116 vyššie), keďže sa rozhodlo o tom, že porušenie týkajúce sa svetových dohôd je premlčané (pozri bod 210 vyššie) a že v dôsledku toho nie je BASF povinný platiť žiadnu pokutu v tomto ohľade, nie je namieste, aby sa mu na tomto základe znížila pokuta o 10 %.

223 Preto sa výška pokuty BASF musí stanoviť na 35,024 milióna eur.

7. *O druhom žalobnom dôvode UCB založenom na nesprávnom uplatnení oznámenia o spolupráci z roku 1996*

*Tvrdenia účastníkov konania*

224 Rozlíšenie, ktoré sa podľa UCB musí robiť medzi svetovými dohodami a európskymi dohodami, sa odrazí na uplatnení oznámenia o spolupráci z roku 1996 voči nemu. Presnejšie, UCB sa domnieva, že keďže bol prvým podnikom, ktorý odhalil tajný kartel na úrovni Spoločenstva (pozri bod 19 vyššie, a keďže splnil všetky ostatné podmienky uvedené v časti B oznámenia o spolupráci z roku 1996, má právo na zníženie výšky pokuty, ktorá by mu inak bola uložená, o 75 až 100 %.

225 UCB tvrdí, že nové oznámenie Komisie o oslobodení od pokút a znížení pokút v prípadoch kartelov (Ú. v. ES C 45, 2002, s. 3; Mim. vyd. 08/002, s. 155, ďalej len „oznámenie o spolupráci z roku 2002“), ktoré nahrádza oznámenie o spolupráci z roku 1996, stanovuje, že Komisia oslobodí od celej pokuty ten podnik, ktorý prvý poskytne dôkazy, ktoré jej umožnia konštatovať porušenie článku 81 ES. Úroveň ochrany základných práv v právnom poriadku Spoločenstva ukladá uplatnenie

zásady spätnej účinnosti *in mitius*, medzinárodne uznávanej všeobecnej zásady práva, ktorá zodpovedá zásade zákazu spätnej účinnosti zákonov ukladajúcich väčší trest. Komisia je povinná uplatňovať túto zásadu v celom konaní, ktoré by mohlo viesť k sankciám z dôvodu uplatnenia pravidiel hospodárskej súťaže. Z toho vyplýva, že Komisia mala uplatniť časť A oznámenia o spolupráci z roku 2002 ako miernejší „zákon" oproti časti B oznámenia o spolupráci z roku 1996 z dôvodu, že oznámenie o spolupráci z roku 2002 zavádza úplné oslobodenie od pokuty bez toho, aby ponechalo Komisii priestor pre voľnú úvahu o výške zníženia pokuty, ako to umožňovalo oznámenie o výhradách z roku 1996. Uplatnenie oznámenia o spolupráci z roku 2002 by totiž viedlo k úplnému oslobodeniu UCB od uloženej pokuty.

226 Pojem spätnej účinnosti *lex mitior* zahŕňa zmenu každého osobitného ustanovenia, ktoré určitý orgán zamýšľa uplatniť proti určitej osobe, ako sú oznámenia Komisie týkajúce sa pokút uložených v oblasti hospodárskej súťaže. Táto zásada preváži aj nad bodom 28 oznámenia o spolupráci z roku 2002, ktorý obmedzuje jeho uplatnenie na obdobie po 14. februári 2002. Skutočnosť, že legitímna dôvera UCB sa v okamihu spolupráce zakladala na oznámení o spolupráci z roku 1996, nie je relevantná na účely zamedzenia uplatnenia zásady *lex mitior*.

227 V každom prípade malo uplatnenie oznámenia o spolupráci z roku 1996 viesť Komisiu k tomu, aby UCB neuložila pokutu, keďže UCB bol prvým podnikom, ktorý poskytol informácie o európskom karteli, a to ešte predtým, ako Komisia o to požiadala, v čase, keď Komisia o tomto karteli vôbec nevedela.

228 Komisia zdôrazňuje, že tento žalobný dôvod v skutočnosti predstavuje analýzu dôsledkov, ktoré je potrebné vyvodiť v prípade, že sa rozhodne o dôvodnosti prvého žalobného dôvodu predloženého UCB. Odkazuje teda na svoju argumentáciu týkajúcu sa uvedeného žalobného dôvodu a domnieva sa, že tento žalobný dôvod je potrebné zamietnuť.

229 Subsidiárne Komisia pripúšťa, že ak konania žalobcov nepatrili do rámca jediného a nepretržitého porušenia, UCB by sa pokuta znížila najmenej o 75 %. Za tohto predpokladu by došlo aj k zmene ostatných kritérií výpočtu výšky pokuty, ako sú dĺžka trvania porušenia, poľahčujúce a priťažujúce okolnosti a obrat, ktoré sa zohľadňujú v rámci rozdielneho zaobchádzania.

230 V súvislosti so zásadou uplatnenia spätnej účinnosti *lex mitior* Komisia zdôrazňuje, že ak aj je pravdou, že v trestnom práve ide o všeobecnú zásadu, pravdou tiež ostáva, že rozhodnutia ukladajúce pokuty v oblasti hospodárskej súťaže nie sú trestnej povahy. Judikatúra nepotvrdzuje tvrdenie žalobcu o povinnosti spätného uplatnenia *lex mitior* v oblasti hospodárskej súťaže. Okrem toho uplatnenie tejto zásady by predpokladalo zmenu právneho základu pre výpočet pokuty, ktorým je článok 15 ods. 2 nariadenia č. 17, ktorý nebol zmenený oznámením o spolupráci z roku 2002.

231 Komisia disponuje pri určovaní výšky pokút určitou mierou voľnej úvahy, ktorá je vymedzená oznámeniami o spolupráci. Judikatúra potvrdila, že pokiaľ tieto oznámenia ostávajú v rámci ustanovení nariadenia č. 17, Komisia disponuje veľkým manévrovacím priestorom pre určenie úrovne pokút zodpovedajúcej potrebám jej politiky v oblasti hospodárskej súťaže. Komisia je viazaná pri výkone tejto voľnej úvahy len v čase trvania účinnosti platného oznámenia. Komisia v tomto ohľade zdôrazňuje, že oznámenie o spolupráci z roku 2002 nahradilo oznámenie o spolupráci z roku 1996 od 14. februára 2002. Legitímna dôvera UCB je preto obmedzená uplatnením *ratione temporis* každého z oznámení, v prejednávanej veci oznámenia o spolupráci z roku 1996.

232 Komisia však v každom prípade vyjadruje pochybnosti o vo všeobecnosti väčšej výhodnosti oznámenia o spolupráci z roku 2002 oproti oznámeniu o spolupráci z roku 1996. Túto výhodnosť nemožno skúmať na základe selektívneho posúdenia

ustanovení oznámenia o spolupráci z roku 2002. V opačnom prípade by Komisia bolo povinná uplatniť toto oznámenie spätne len voči podnikom, ktoré by v ňom našli priaznivé okolnosti, čo by ohrozilo súdržnosť jej politiky.

*Posúdenie Súdom prvého stupňa*

O uplatnení *lex mitior*

233 Z judikatúry vyplýva, že zásada zákazu spätnej účinnosti nebráni uplatneniu usmernení, ktoré by prípadne mohli mať priťažujúci účinok vo vzťahu k pokutám uloženým za porušenia spôsobené pred ich prijatím, ale len pod podmienkou, že politiku, ktorú uskutočňujú, bolo možné rozumne predpokladať v tom období, keď došlo k spáchaniu dotknutých porušení (rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 91 vyššie, body 202 až 232).

234 V dôsledku toho právo Komisie, čo i podmienené, spätne uplatniť na úkor dotknutých osôb pravidlá správania sa, ktoré majú mať vonkajšie účinky, ako sú napríklad usmernenia, vylučuje akúkoľvek povinnosť tejto inštitúcie uplatňovať *lex mitior*.

O výpočte pokuty UCB

235 Na účely výpočtu pokuty UCB je potrebné najskôr odkázať na posúdenia uvedené v bodoch 212 až 217 vyššie.

236 Ďalej má vplyv na výšku pokuty uloženej UCB na základe oznámenia o spolupráci z roku 1996 aj skutočnosť, že posúdenia Komisie týkajúce sa jednotnej a nepretržitej povahy porušení sú nesprávne. Ako Komisia pripúšťa (pozri bod 229 vyššie), UCB by mal prospech z ustanovení časti B oznámenia o spolupráci z roku 1996 nazvanej „Neuloženie pokuty alebo veľmi významné zníženie jej výšky“, ak by svetové dohody boli považované vo vzťahu k európskym dohodám za samostatné porušenie a z tohto dôvodu by boli premlčané. Za týchto okolností je totiž potrebné konštatovať, že UCB odhalil európsky kartel Komisii a splnil ostatné podmienky stanovené v časti B oznámenia o spolupráci z roku 1996 (pozri bod 237 nižšie).

237 Podľa časti B oznámenia o spolupráci z roku 1996:

„Podniku, ktorý:

a) informuje Komisiu o tajnom karteli skôr, ako Komisia uskutočnila na základe rozhodnutia vyšetrovanie v dotknutých podnikoch, za predpokladu, že ešte nemala dostatočné informácie na dokázanie existencie oznamovaného kartelu;

b) ako prvý poskytol rozhodujúce dôkazy o existencii kartelu;

c) ukončil svoju účasť na protiprávnej činnosti najneskôr v čase, keď oznámil kartel;

d) poskytol Komisii všetky relevantné informácie a všetky listiny a dôkazné prostriedky týkajúce sa kartelu, ktoré mal k dispozícii, a udržiava stálu a úplnú spoluprácu počas celého vyšetrovania;

e) nenútil iný podnik, aby sa zúčastnil na karteli, ani nezohrával iniciatívnu alebo rozhodujúcu úlohu v nedovolenej činnosti,

sa poskytne zníženie pokuty vo výške najmenej 75 % alebo sa mu vôbec neuloží pokuta, ktorá by inak bola uložená v prípade, ak by nespolupracoval.“ [*neoficiálny preklad*].

238 Za týchto okolností je potrebné zvýšiť východiskovú sumu pokuty 12,9 milióna eur stanovenú Komisiou na základe závažnosti porušenia (pozri bod 15 vyššie) o 45 % z dôvodu dĺžky porušenia trvajúceho približne štyri a pol roka (od 14. marca 1994 do 30. septembra 1998). Základná čiastka pokuty sa teda musí stanoviť na 18,705 milióna eur.

239 Keďže sa na úkor UCB neuplatnila žiadna priťažujúca okolnosť, je potrebné uplatniť na základnú čiastku pokuty určitú percentuálnu sadzbu zníženia pokuty z dôvodu spolupráce UCB. Na účely určenia tejto percentuálnej sadzby je potrebné zohľadniť, že UCB odhalil európsky kartel, čo umožnilo Komisii uložiť významné sankcie, teda možnosť, ktorú by nebola mala na základe samotného svetového kartelu, ktorý bol v čase jej prvého zásahu už premlčaný (pozri bod 9 vyššie). Z odôvodnení č. 102, 105,

107, 108, 109, 114, 118, 119 a 120 Rozhodnutia navyše vyplýva, že deväť stretnutí, o ktorých UCB informoval, pokrývalo celú dĺžku trvania porušenia týkajúceho sa EHP, pričom šesť stretnutí, ktoré odhalil Akzo Nobel, sa konalo v strede tohto obdobia, tak ako to vyplýva z odôvodnení č. 110, 112, 113, 115, 116 a 117 Rozhodnutia.

240 UCB však odhalil menej ako dve tretiny stretnutí. Navyše, ak by aj UCB konal z vlastnej iniciatívy, pravdou ostáva, že v čase, keď poskytol tieto informácie (26. júla 1999), mu už bola známa skutočnosť, že Komisia začala konať vo vzťahu k svetovému kartelu cholínchloridu.

241 Za týchto podmienok je potrebné uplatniť na základnú čiastku pokuty stanovenú v bode 238 vyššie zníženie vo výške 90 %, čo výšku pokuty UCB znižuje na 1,870 milióna eur.

242 Keďže tretí žalobný dôvod UCB predložil subsidiárne pre prípad, že by Súd prvého stupňa prijal tvrdenie Komisie týkajúce sa jednotnej a nepretržitej povahy svetových a európskych dohôd (pozri bod 35 vyššie), nie je potrebné o ňom rozhodovať. Aj keď totiž UCB v rámci tohto žalobného dôvodu tiež navrhuje, aby sa mu neuložila žiadna pokuta, pravdou ostáva, že jeho argumentácia spočíva po prvé na existencii jediného a nepretržitého porušenia, okolnosti, ktorá nebola prijatá, po druhé na uplatnení oznámenia o spolupráci z roku 2002 (pozri bod 225 vyššie) a po tretie na skutočnosti, že v prípade neexistencie spolupráce z jeho strany by Komisia nebola schopná uložiť pokutu. Tvrdenie založené na uplatnení oznámenia o spolupráci z roku 2002 sa už síce zamietlo (pozri body 233 a 234 vyššie), Súd prvého stupňa však zároveň v rámci výkonu svojej neobmedzenej právomoci posúdil hodnotu spolupráce UCB a priznal mu zníženie výšky pokuty, ktorá by sa mu inak uložila, o 90 %.

243 Preto sa výška pokuty UCB stanovuje na 1,870 milióna eur.

244 Na základe predchádzajúceho je potrebné po prvé zrušiť článok 1 písm. b) a f) Rozhodnutia, pretože sa vzťahuje na porušenie vytýkané žalobcom za obdobie predchádzajúce 29. novembru 1994 v prípade BASF a za obdobie predchádzajúce 14. marcu 1994 v prípade UCB, po druhé stanoviť výšku pokuty uloženej BASF na 35,024 milióna eur a UCB na 1,870 milióna eur a po tretie v zostávajúcej časti žaloby zamietnuť.

**O trovách**

245 Podľa znenia článku 87 ods. 3 rokovacieho poriadku môže Súd prvého stupňa v prípade, ak účastníci konania mali úspech len v časti predmetu konania, rozdeliť náhradu trov medzi účastníkov konania alebo rozhodnúť tak, že každý z nich znáša vlastné trovy konania.

246 Keďže vo veci T-101/05 BASF nemal úspech vo viacerých žalobných dôvodoch, pričom sa mu však vyhovelo v rámci piateho žalobného dôvodu, je potrebné rozhodnúť, že každý z účastníkov konania znáša vlastné trovy konania.

247 Keďže vo veci T-111/05 Komisia nemala úspech vo väčšine svojich návrhov, je potrebné rozhodnúť, že okrem toho, že znáša vlastné trovy konania, je povinná nahradiť 90 % trov vynaložených UCB.

Z týchto dôvodov

SÚD PRVÉHO STUPŇA (druhá komora)

rozhodol a vyhlásil:

1. **Vec T-112/05, Akzo Nobel a i./Komisia, sa vylučuje z vecí T-101/05 a T-111/05 na účely vyhlásenia rozsudku.**

2. **Článok 1 písm. b) a f) rozhodnutia Komisie 2005/566/ES z 9. decembra 2004, ktorým sa upravuje konanie podľa článku 81 Zmluvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/E-2/37.533 — cholínchlorid) sa ruší v rozsahu, v akom sa vzťahuje na porušenie vytýkané BASF AG a UCB SA za obdobie predchádzajúce 29. novembru 1994 v prípade BASF a za obdobie predchádzajúce 14. marcu 1994 v prípade UCB.**

3. **Vo veci T-101/05 sa výška pokuty uloženej BASF stanovuje na 35,024 milióna eur.**

4. **Vo veci T-111/05 sa výška pokuty uloženej UCB stanovuje na 1,870 milióna eur.**

5. **V zostávajúcej časti sa žaloby zamietajú.**

**6. Vo veci T-101/05 znáša každý z účastníkov konania vlastné trovy konania.**

**7. Vo veci T-111/05 je Komisia povinná okrem toho, že znáša vlastné trovy konania, nahradiť 90 % trov konania vynaložených UCB.**

Meij Forwood Papasavvas

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 12. decembra 2007.

Tajomník Zastupujúci predseda komory

E. Coulon A. W. H. Meij

# Obsah

Okolnosti predchádzajúce sporu a napadnuté rozhodnutie ..... II - 4960

Konanie a návrhy účastníkov konania ..... II - 4968

Právny stav ..... II - 4971

1. Úvodné pripomienky ..... II - 4971

2. O prvom žalobnom dôvode BASF založenom na porušení nariadení č. 17 a č. 1/2003, ako aj usmernení z dôvodu zvýšenia sumy pokuty o 100 % na účely odstrašenia ..... II - 4972

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4972

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4974

3. O druhom žalobnom dôvode BASF založenom na porušení zásad právnej istoty a proporcionality z dôvodu zvýšenia pokuty o 50 % za opakovanie porušenia, ako aj na nesprávnom výpočte tohto zvýšenia ..... II - 4977

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4977

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4980

4. O treťom žalobnom dôvode BASF založenom na nesprávnom uplatnení oznámenia o spolupráci z roku 1996 ..... II - 4984

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4984

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4989

O dokumente zo 6. mája 1999 ..... II - 4991

O stretnutí zo 17. mája 1999 ..... II - 4992

O oznámení z 21. mája 1999 ..... II - 4996

O oznámení z 23. júla 1999 ..... II - 4997

O posúdení správy z 15. júna a oznámenia z 23. júna 1999 vo vzťahu k žiadosti o informácie z 26. mája 1999 ..... II - 4997

O oznámení zo 16. júla 1999 ..... II - 4998

Celkové posúdenie priznaného zníženia pokuty BASF ..... II - 4998

5. O štvrtom žalobnom dôvode BASF založenom na nedostatočnom znížení pokuty nezávisle od oznámenia o spolupráci z roku 1996 ..... II - 5000

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 5000

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 5002

6. O žalobnom dôvode BASF a UCB založenom na nesprávnom právnom posúdení pri kvalifikácii svetových a európskych dohôd za jediné a nepretržité porušenie ..... II - 5004

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 5004

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 5013

Úvodné pripomienky ..... II - 5013

— O dosahu argumentácie BASF ..... II - 5013

— O pojme jediné a nepretržité porušenie ..... II - 5013

— Stanovisko prijaté Komisiou v oznámení o výhradách a zistenia uvedené v Rozhodnutí ..... II - 5016

O kvalifikácii dotknutého porušujúceho správania ..... II - 5020

O výpočte pokuty BASF ..... II - 5033

7. O druhom žalobnom dôvode UCB založenom na nesprávnom uplatnení oznámenia o spolupráci z roku 1996 ..... II - 5036

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 5036

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 5039

O uplatnení *lex mitior* ..... II - 5039

O výpočte pokuty UCB ..... II - 5039

O trovách ..... II - 5043